

Tizedik születésnapját ünnepli az újjászületett Boróka néptáncgyűttes

Nemzedékeken átívelő hagyományápolás

Fotó: Boróka néptáncgyűttes

Igen színvonalasnak ígérkező gálaműsorral ünnepli tizedik születésnapját december 21-én Marosvásárhelyen a többéves szünet után 2014-ben újjaalakult Boróka néptáncgyűttes. Az évek során egyre bővült a borókás nagycsalád, amely jelenleg mintegy száz gyerek és fiatal számára kínál a táncoktatáson és hagyományainkkal való ismerkedésen túl a mindennapokban közösségi élményt, hiszen amellyel, hogy családias hangulatúak a próbák, rendszeresen izgalmas ki-

rándulásokban, családi programokban és jó hangulatú edzőtáborokban van részük az ifjú táncosoknak. Legutóbb, a napokban együtt „mikulásozott” a borókás nagycsalád ap-
raja-nagyja.

Menyhárt Borbála

(Folytatás a 4. oldalon)

Kapható
az újságárusoknál!

Ne feledje
idejében megújítani
előfizetését!
Ha előfizet, biztosan
kézhez kapja,
féláron,
mint ha
megvásárolná!

Wellnesselismerés
Szovátának

Szovátát a legjobb hazai egészségügyi célként tüntették ki, akár csak az előző két évben.

2.

Sok betegség
tünete is lehet

Ezúttal a szédülésnek a fül-orr-gégészettel való kapcsolatáról és kezelési lehetőségéről mond el kevésbé ismert adatokat a főorvosnő.

7.

Januári egyensúly
a pénztárcákban

Január elsejétől a minimálbér 3700 lejről 4050 lejre nő, ez nagyjából 9,5%-os emelkedést jelent, a földgáz ára pedig 10%-kal fog drágulni.

10.

Szolgáltatásaink:

- kontaktlencse-felírás és rendelés
- ingyenes szemüvegfelírás komputeres szemvizsgálattal
- mindenik szaküzletünk orvosi szakrendelővel van felszerelve, ahol teljes szemvizsgálatot végzünk, a pácienseinket küldőpapír nélkül fogadjuk
- a gyerekvizsgálatokat speciális fotorefraktométerrel végezzük (kellemetlen pupillatágítás nélkül, távolsági fotózással)
- kötelező éves szemvizsgálatok cégek részére
- korszerű számítógép-vezérlésű japán NIDEK gépekkel bármilyen kerettípusba bedolgozunk plasztik- és üveglencsét egyaránt (gyors, olcsó és precíz munkával)
- szemüvegjavításokat végzünk (keretek forrasztása)
- új amerikai készülék látásjavításra, kancsalságra
- terápiák betegség és sérülés utáni rehabilitációra, memória-, reflexek, mozgás- és tanulászavarok javítására

Marosvásárhely:

- ▲ Posta utca 3. sz. Tel: 0265/212-304, 0365/410-555
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 49. sz. Tel: 0265/263-351, 0365/410-557
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 182-184. sz. (Fortuna). Tel: 0265/265-205
- ▲ Rózsák tere 53. sz. Tel: 0265/250-120, 0365/410-559
- ▲ Dózsa György utca 64-68. sz. (a Kaufland udvara). Tel: 0265/212-212
- ▲ Köztársaság tér 5. sz. Tel: 0365/430-939

Szászrégen:

- ▲ Iskola utca 11. sz. Tel: 0265/512-042, 0365/410-558

Szováta:

- ▲ Fő út 196. sz. Tel: 0265/577-282, 0742-100-323

Aktuális

A készülődés, várakozás, csendes magunkba fordulás időszaka

Vajda György

Úgy tűnik, hogy ebben a forrongó kül- és belpolitikai helyzetben kissé megfélekedtünk arról, hogy tulajdonképpen vasárnap beléptünk a karácsonyi ünnepkörbe, amely a hagyományok szerint advent első vasárnapjától egészen vízkeresztig tart. Az advent szó jelentése „eljövetel”. A latin „adventus Domini” kifejezésből származik, ami annyit jelent: „az Úr eljövetele.” Nem véletlenül a katolikus egyházban az advent liturgikus színe a lila, amely a bűnbánatot, a szent fejelemet és összeszedettséget jelképezi. A magunkba fordulást, azt, amikor önvizsgálatot tartunk az eltelt esztendőben történetekkel kapcsolatban, ugyanakkor mérlegre helyezük azt, hogy kivel hogyan bántunk, miként viszonyultunk, nyilvánultunk meg bizonyos helyzetben.

A karácsonyi ünnepkör gazdag népszokásokban is, hiszen hajdanán ez az időszak igen fontos volt a falusi emberek életében. Egrész az adventi időszakban fel tudott léleklében készülni Jézus születésének ünnepére, másrészt különböző hiedelemalapú cselekedetekkel igyekezett befolyásolni például a jövő évi termést, vagy megtudni, melyik lánynak ki lesz a jóvendőbelije. A téli időszakban, a mezei munkák szünetében több idő jutott a társas érintkezésre is, aminek színhelye a fonó, a kukoricafejtés vagy a disznótor volt. Ebben az időszakban a családok sorra járták a rokonokat, szinte minden napra jutott egy-egy ajándék, egy finom ebéd, egy szelet kalács. Mára sajnos ezek a népszokások kikoptak, átlényegültek, vagy lassan elfelejtődnek, más tartalmakkal telnek meg. Ma már a családlatogatások a virtuális térben zajlanak, az angyaljárás plázázás lett,

(Folytatás a 3. oldalon)

DECEMBER

5

7:51 14:41
16:36 20:24

A nappal hossza:
8 óra 45 perc

CSÜTÖRTÖK

Ma **VILMA**,
holnap **MIKLÓS** napja

Az év **340.** napja,
hátravan **26** nap

IDŐJÁRÁS

Felhős égbolt

Hőmérséklet:
max.: **4 °C**
min.: **-1 °C**

naptár

Isten éltesse!

MIKLÓS: a görög Nikolaosz név szláv változatából származik, jelentése győzelem + nép, egyes források szerint nép ragyogása.

VALUTAÁRFOLYAM

BNR: 2024. december 4.

1 €	4,9770 lej
1 \$	4,7393 lej
100 Ft	1,2020 lej
1 g arany	402,7351 lej

Wellnesselismerés Szovátának

Az idén Brassópojánán az SPA Világszervezet (World SPA Organization) fővédnökségével rendezett eseményen, a Termalián elismeréseket adtak át olyan turisztikai szolgáltatóknak és vendéglátóipari cégeknek, amelyek a wellnesságazatban tevékenykednek.

Szovátát a legjobb hazai egészségturisztikai úti célként tüntették ki, akárcsak az előző két évben. *Fülöp László Zsolt* polgármester többek között elmondta: az elismerés a településnek és az itt működő turisztikai egységeknek szól, és feladatot is jelent számukra. Ha már háromszor szerezték meg ezt a díjat, akkor ezután is legalább annyit le kell tenni az asztalra, mint eddig, hogy jövőben is elnyerjék ezt a kitüntetést. Ha a sajtó is elismeréssel beszél egy településről, akkor annak meg kell mutatkoznia

a turisztikai forgalomban is, és ez Szováta számára nagyon fontos.

Szováta gyógyászati kategóriában még két díjat nyert. A tavaly megnyitott Hotel Crystal Wellness&SPA a gyógyászati központokban működő legjobb szabadidős és üzleti szállodának kijáró elismerést vehette át. *Szabó Levente* szállodaigazgató szerint számukra ez nagy öröm és büszkeség, ezáltal a létesítmény felkerült a hazai minőségi szolgáltatások listájára, ehhez pedig szükség volt egy összeforrott csapatra és a tulajdonos bizalmára.

Az Ensana szovátai csoportja kapta meg idén a legjobb hazai gyógyászati szállodaláncnak járó díjat. – Romániában első helyen lenni számukra nagy elismerés, és megerősíti, hogy amit teszünk, azt jól végezzük – mondta a díj kapcsán *Kacsó Márta* értékesítési igazgató. (GRL)

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉG BEN IS!

Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében: Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 72-es iroda, naponta 9–14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0728-082-259.

Megyei hírek

Először a színházban

A Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulata a közelgő ünnepkör alkalmából Először a színházban címmel indít kampányt mindazok számára, akik eddig a Tompa Miklós Társulat egyetlen előadására sem jutottak el. December 31-ig várják azon érdeklődők jelentkezését, akiknek eddig még soha nem volt alkalmuk ellátogatni a társulat előadásaira. A megadott időszakban a jelentkezési űrlapot kitöltők részére egy-egy ingyenes kétegyeszes szabadbérletet biztosítanak, melyet január 20-a után személyesen lehet érvényesíteni a színház nagytermi jegypénztárában. Az űrlap az alábbi linken érhető el: <https://nemzetiszinhas.ro/eloszor-a-szinhaban/> Az Először a színházban kampány bérletei – előzetes egyeztetést követően – kizárólag a Tompa Miklós Társulat előadásaira használhatók fel (a vendég és bemutató előadások kivételével) 2025. július 1-jeig.

Mézeskalácműhely a várban

Az Eldi pékség december 2–22. között ismét mézeskalácműhelyt működtet a marosvásárhelyi várban, ahol a legkisebbek kipróbálhatják a mézeskalács-készítést. Az Eldi mézeskalácműhelyébe 6-10 év közötti gyerekeket várnak az ingyenes, 60-70 perces foglalkozásokra, egy foglalkozáson legtovább 40 gyerek vehet részt. A csoportos látogatások előzetes bejelentkezés alapján, a szabad helyek függvényében történnek, hétfőtől péntekig 9-15 óra között. Naponta négy foglalkozást tartanak (9-10.10, 10.30-11.40, 12-13.10, 13.30-14.40 óra között). Az egyéni látogatásokra csak hétfőn, azaz szombaton és vasárnap 10-16 óra között van lehetőség a szabad helyek függvényében. A csoportos látogatásokra a 0740-309-619-es telefonszámon, az Eldi pékség titkárságán kell bejelentkezni hétköznapokon 8-16 óra között.

Ünnepek előtti lelki segítségnyújtás

A Telefonos Szeretetszolgálat évközben is segít a rászorulóknak, bajban levőknek, lelki támaszt igénylőknek. Az év végéhez közeledve az ünnepi időszak sokak számára nehezen elviselhető, a magány, a család hiánya sokaknál bezárkózást eredményez. A Telefonos Szeretetszolgálat most szakember segítségével próbál lelki támaszt nyújtani. Aki úgy érzi, szüksége van erre, az december 11-én, szerdán 15-20 óra között hívhatja a 0254 55 55-ös telefonszámot.

Motoros Mikulások a Színház téren

December 14-én, szombaton 16 órától ismét megszervezik Marosvásárhelyen, a Színház téren a Motoros Mikulások jótékonykezdeményezését. Az eseményen a két keréken érkező Mikulások ajándékokat gyűjtenek, amelyeket otthonokban nevelkedő, nehéz helyzetű gyerekekhez juttatnak el. Arra kéri tehát a gyerekeket és szüleiket, hogy december 14-én délután a Színház téren felállított karácsonyfához hozzanak egy kis ajándékot – legyen az játék, édesség, tanfelszerelés vagy könyv –, amiket majd a motorosok eljuttatnak a nehéz sorsú gyerekekhez.

Hírszerkesztő: **Menyhárt Borbála**

Szováta három díjat vehetett át az idei versenyen

Fotó: Termalia

Forgalomkorlátozás a városközpontban

A karácsonyi vásár megnyitása és az ünnepi díszvilágítás felkapcsolása miatt december 5-én, csütörtökön 17 és 21 óra között forgalomkorlátozás lesz Marosvásárhely főterén, beleértve a Rózsák terét és a szomszédos (Bartók Béla, Művész, Városháza, Tuszán és Enescu) utcákat.

Ugyanakkor december folyamán minden hétfőn egy sávra korlátozzák a forgalmat az ortodox katedrális és a Bartók Béla utca közötti szakaszon. Ezek a korlátozások szombaton 15 órától vasárnap 22 óráig lesznek érvényben – tájékoztat közleményében a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal.

RENDEZVÉNY

XVIII. Gyöngykoszorúk gyöngye néptáncfalalkozó

Tizenharmadik alkalommal tartják meg december 7-én, szombaton 13 órától a Maros Művészegyüttes előadóterében a Gyöngykoszorúk gyöngye néptáncfalalkozót, amelyen közel 400 táncos vesz részt. A találkozón átadják a Szabó György Pál-díjat. Fellépnek az Árvácska, Bóborka, Bokréta, Boróka, Borsika, Búzakalász, Csillagfény, Csapkebogó, Csurgó, Frisskarézós, Gyöngyvirág, Hajdina, Kikerics, Kis Bekecs, Kőkényes, Mezőfele Gyöngye, Napsugár, Szivárvány, Típegők és Zsurló amatőr néptánc csoportok, valamint a Maros Művészegyüttes. Muzsikál a Maros Művészegyüttes zenekara. A rendezvény 17 órától táncszínpaddal folytatódik.

Zongoraavató est

Pénteken, december 13-án Daniel Goitii és ifj. Csíky Boldizsár zongoraművészek zongoraavató estet tartanak a Kultúrpalota nagytermében. A műsoron A. Szkrjabin-,

Liszt Ferenc-, J. Brahms- és G. Enescu-zongoraművek szerepelnek. Jegyek a Filharmónia jegypénztárában és online az Eventbook honlapján kaphatók: <https://eventbook.ro/.../bilete-recital-de-inaugurare-a...>

A Varázsfuvola az Arielben

A Varázsfuvola című előadást játsszák december 16-án, hétfőn 19 órától a marosvásárhelyi Ariel Ifjúsági és Gyermekszínház nagytermében. A 4 éven felülieknek ajánlott meseopera Wolfgang Amadeus Mozart zenéje és Emanuel Schikaneder librettója alapján készült. Az áriákat valogatta és a dalszövegátíratokat készítette Király István. Helyfoglalás a 0770-996-416 (naponta 9–13 óra között), vagy az anghieniko@gmail.com e-mail-címen.

Czirjék Lajos festészeti kiállítása

Egy hónapig látogatható Czirjék Lajos festészeti kiállítása a Bolyai téri unitárius egyházközség Dersi János kiállítótermében. A kiállításon az utóbbi két évben készült alkotásokat láthatják az érdeklődők. A megnyitóra december 8-án 12 órakor kerül sor, a kiállítást Sebestyén Spielmann Mihály író, történész méltatja.

NÉPÚJSÁG

ÖNÁLLÓ
MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ:
Karácsonyi Zsigmond
LAPSZERKESZTŐK:
Benedek István
Vajda György

MUNKATÁRSÁK: Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Menyhárt Borbála, Mezey Sarolta, Mózes Edith, Kaáli Nagy Botond, Nagy-Bodó Szilárd, Nagy Miklós, Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálósy Piroška. **KORREKTÚRA:** Horváth Éva, Kiss Éva. **TÖRDELÉS:** Donáth-Nagy György, Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi. **FŐKÖNYVELŐ:** Nagy Melinda. **REKLÁM-LAPTERJESZTÉS:** Madaras Éva Adrienn. **APRÓHIRDETÉS:** Petres Emília.

Tel.: munkanapokon 9–14 óra között 0265-268-854, délután: 0728-082-259, e-mail: reklam@e-nepujas.ro

SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. **Internet:** www.e-nepujas.ro **E-mail:** nepujas@e-nepujas.ro

Telefon: titkárság: 0265-266-780; tel/fax: 0265-266-270. **Nyomda:** Palatino.

A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.

Előfizetés a postahivatalokban, a postásoknál és a szerkesztőségben: tel. 0728-082-259.

Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9–15, péntek: 9–14 óra között, szombat vasárnap: zárva.

6423578000069

ISSN 1220-3475 (print);
ISSN 1584-3238 (online)

Kelemen Hunor: Megháromszorozták erejüket a magyarellenes pártok Romániában

Megháromszorozták erejüket a magyarellenes pártok Romániában – hívta fel a figyelmet a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) elnöke szerdán, az M1 aktuális csatorna műsorában.

Kelemen Hunor hangsúlyozta, hogy mindhárom párt a Románok Egyesüléséért Szövetségből (AUR) „nőtt ki”, az AUR mellett az S.O.S. Románia és a Fital Emberek Pártja (POT) is önállóan indult a parlamenti választáson. Ezen pártok, a korábbi csaknem 10 százalékhoz képest, együttesen 32-33 százalékot kaptak, ez brutális – fűzte hozzá. A pártelnök a magyarellenes pártok megerősödésével kapcsolatban kifejtette: a társadalomban az elégedetlenség évek alatt felhalmozódott, amihez hozzájött a pandémia, az energiaválság, a háborús krízis és az infláció, plusz az a sok dühös ember, akiknek el kellett menniük külföldre – Nyugat- és Észak-Európába – dolgozni, így a családjuk szétszakadt, s emiatt „dühösek a politikai mainstreamre”.

Kelemen Hunor szerint ugyanakkor az, hogy hét párt jutott be a romániai parlamentbe, teljes mértékben leképezte a romániai közhangulatot, és azt eredm-

nyezte, hogy eltűntek a nagy pártok, és eljött a közép- és kispártok ideje. Ugy vélte, ez a romániai magyarság szempontjából „ebben a pillanatban nem biztos, hogy rossz”.

A pártelnök kiemelte, hogy a magyar közösség megértette azt a veszélyt, ami rá leselkedik az egyharmados magyarellenes erővel a parlamentben, és „összefogott, szolidáris volt, felelősséget vállalt magáért, a szülőföldjéért, gyerekeiért”. Az RMDSZ 6,4 százalékos eredményéről elmondta: volt egy egyéves kampányuk, egy „politikai ultramaraton”, amivel eljutottak minden közösséghez és a társadalom problémáira adott pragmatikus válaszokkal tudtak sikeresek lenni.

Kelemen Hunor kitért a hétvégi román államelnök-választás második fordulójára is, ahol „két rossz közül kell a magyarság szempontjából választani”. Mint mondta, van egy függetlenként induló, inkább a szélsőjobboldalhoz sorolható jelölt, és van egy liberális. Az RMDSZ az utóbbi jelölt támogatására buzdít – fűzte hozzá.

A pártelnök rámutatott, Elena Lasconi, a liberális Mentsétek Meg Romániát Szövetség (USR) jelöltje a párt konzervatív oldalát képviseli, és kedden

az ő kérésére visszavonta azt a törvénykezdeményezést, amely a közigazgatási reformra vonatkozott, és hátrányosan érintette volna a romániai magyarságot. Vele lehet párbeszédet folytatni, és azt gondolom, ő a kisebbik rossz – tette hozzá.

Kelemen Hunor a Kossuth rádió Jó reggelt, Magyarország! című műsorában elmondta: pártja az elmúlt 20 év legjobb eredményét érte el, óriási a növekedés a négy vagy a nyolc évvel ezelőtti parlamenti választáshoz képest. Biztos a magyar képviselő, és egy picivel nagyobb frakciójuk lesz, mint volt az előző ciklusban, ami 10 szenátort és 22 képviselőt jelent – közölte.

A pártelnök hangsúlyozta: a stabil parlamenti kormánytöbbséghez szükséges lenne, hogy a Szociáldemokrata Párt (PSD), az USR, a Nemzeti Liberális Párt (PNL) és az RMDSZ együtt kormányozzon, ami egy nagyon komplikált nagykoalíció lenne, de lehetséges. Jelezte, hogy az egyik legnagyobb kihívás a szélsőséges erők kizárása a kormányzástól: ebben a pillanatban mindenki el szeretné szigetelni őket, senki nem akar velük együtt működni, ami jó hír a romániai magyarság számára. (MTI)

Állami beruházásokról döntött a kormány

A december 4-i kormányülésen számos beruházási döntés született. A fontosabbokról Marcel Ciolacu miniszterelnök nyilatkozott a sajtónak.

Többek között arról tájékoztatta a sajtó képviselőit, hogy Románia ötmilliárd eurós hitelt vesz fel az Európai Beruházási Banktól az autópálya-építések, a vasúti felújítások és az új bukaresti metróvonal megvalósításának finanszírozására. Az erről szóló memorandumot szerdai ülésén elfogadta a kormány. „Az infrastrukturális beruházások folytatását a mandátumunk végéig prioritásnak tekintjük” – nyilatkozta Marcel Ciolacu, aki azt is bejelentette, hogy európai uniós alapokból 540 millió lejt utalnak ki 600 új mentőautó vásárlására.

A kormány tizennégy országos és európai jelentőségű kulturális és történelmi létesítmény finanszírozására különít el pénzt.

Az erre a célra szánt összegből 140 millió eurót az Európa Tanács Fejlesztési Bankjától felvett kölcsönből, további 140 millió eurót pedig az államkasszából biztosítanak. A kormányfő szerint a pénzből új előadótermeket építenek, múzeumépületeket bővítenek ki, illetve restaurálnak és korszerűsítenek olyan emblematikus épületeket, mint a Román Athenaeum vagy Mária királyné Mamaia üdülőtelepen található nyári rezidenciája.

Az is elhangzott, hogy 230 millió lejt növelik a regionális fejlesztések állami támogatási programjának költség-

vetését. A miniszterelnök szerint az intézkedést a befektetők részéről tapasztalt nagy érdeklődés indokolja.

A kormányfő azt is bejelentette, hogy további 100 millió lejjel kiegészítik a kis- és középvállalkozások létrehozására és fejlesztésére meghirdetett Start-up Nation program keretét. További 200 millió lejt utal ki a kormány 36 megye önkormányzatainak a gyermekek, fogyatékkal élők és idősek védelmét szolgáló szociális szolgáltatások finanszírozására.

A miniszterelnök bejelentette azt is, hogy a következő három évben 150 új állami óvoda és bölcsőde indul Romániában, közel 3000 fős személyzettel. Létrehozásukat az EU helyreállítási alapjából finanszírozzák. (Agerpres)

Az erdélyi konyhának világhírnevet szerző Kövi Pál munkásságát bemutató kiállítás nyílt Bukarestben

A soknemzetiségű Erdély konyhaművészetének világhírnevet szerző Kövi Pál erdélyi diákevei alatt sajátította el az együtt élő népek kölcsönös tiszteletét, egymás iránti nyitottságát és inspiráló gasztronómiai kölcsönhatásait – mutatott rá a Kulturális és Innovációs Minisztérium (KIM) közgyűjteményekért és kulturális fejlesztésekért felelős helyettes államtitkára kedden, az „Egy magyar úr New Yorkból” – Kövi Pál és az Erdélyi lakoma című utazó tárlat bukaresti megnyitóján.

Vincze Máté a Liszt Intézet bukaresti központjában tartott könyvbemutatót és kiállítás megnyitót úgy értékelte: a száz éve született Kövi Pál mozivásznonra illő élettörténete tipikus 20. századi történet: megmutatja a felvidéki, palóc eredetet, Magyarország, Erdély, Románia történetét és kicsit a 20. századi Amerika történetét is, hiszen Kövi Pál élete „maga a megtestesült amerikai álom”.

Felidézte: az agrármérnöknek képződő, majd hazáját egy ígéretes olaszországi futballistakarrier reményében elhagyó Kövi Pál sérülése után New

Yorkba emigrált, ahol egy bukás szélén álló éttermet – a The Four Seasons Restaurantot – néhány társával közösen húsz év alatt Amerika legjegyzettebb éttermévé tett.

A „gasztronómia Puskásaként” emlegetett Kövi Pál, akinek az éttermében a teljes amerikai elit megfordult, később „gazdag amerikaiként” visszatért Erdélybe, és magyar létezésre elérte, hogy a Ceaușescu-diktatúra idején az „utolsó pillanatban” összegyűjthesse a hagyományos erdélyi ételrecepteket, mielőtt azok, akik emlékeztek ezekre, végleg eltűntek volna – mutatott rá az államtitkár-helyettes.

Hozzátette: az erdélyi gasztronómia azért érdekelt Kövi Pált annyira, mert azt vallotta, hogy három nagy egysége van a gasztronómiának: a dél-európai (mediterrán), a kínai (ázsiai) és az erdélyi.

Ezek olyan egységek, ahol találkozhatnak különböző népek konyhái: mindenki ismer néhány szót a szomszéd nyelvből, és a konyhában kicserélt receptekből jön létre egy sajátos gasztronómiai minőség – magyarázta Vincze Máté.

Török Róbert, az utazó kiállítás anyagát összeállító Magyar Kereskedelmi és

Vendéglátóipari Múzeum főigazgatója a megnyitón elmondta: Kövi Pál élete céljának nevezte, hogy 20 év kutatás és 10 év feldolgozó munka után kiadja az Erdélyi lakoma című kötetét, egy anekdotákkal és történetekkel „fűszerezett” szakácskönyvet, amelyben az általa oly szeretett soknemzetiségű Erdély gasztronómiáját tette közzé.

Mint mondta, a szerző személyiségét és munkásságát bemutató kiállítással, könyvének bemutatásával is segítik Kövi Pál életcéljának beteljesülését. A tárlat a tervek szerint erdélyi és más romániai múzeumokba vándorol tovább.

Trucza Adorján, a Taste of Transylvania fesztivál főszervezője elmondta: az Erdélyi lakoma ma is élő ihletforrás, amelyet a 21. század erdélyi konyhájának megalapozásán ügködő vendéglátósok, rendezvényszervezők hetente levesznek a polcra.

Kósa András László, a Liszt Intézet bukaresti központjának igazgatója közölte, terveik szerint jövő tavasszal kerülhet a könyvesboltokba Kövi Pál Erdélyi lakomájának román fordítása; a kezdeményezést a KIM államtitkár-helyettese is maximális támogatásáról biztosította. (MTI)

Ország – világ

Post mortem állami kitüntetést kap Helmuth Duckadam

Post mortem állami kitüntetésben részesíti Klaus Iohannis államfő a Bukaresti Steaua labdarúgócsapatának legendás kapusát, a hétfőn elhunyt Helmuth Duckadamt. Az elnöki hivatal szerdai közleménye szerint az államfő a Románia Csillaga Érdemrend lovagi fokozatával tünteti ki post mortem a hálótörténetű sportolói pályafutása, tehetsége és odaadása elismeréseként, amelyeknek köszönhetően egy egész generáció teljesítményének szimbólumává vált. Helmuth Duckadam hétfő reggel hunyt el a bukaresti katonai kórházban, 65 éves korában. A legendás kapus idén szeptemberben nyitott szív műtéten esett át. Duckadam 1959. április 1-jén született az Arad megyei Szemplakon. Labdarúgói pályafutását az Aradi Gloriánál kezdte, ahonnan 1983-ban a Bukaresti Steauához igazolt, de játszott az UTA-nál és az Aradi Constructorul együttesnél is. A „sevillai hős” becenevet az 1986-os BEK-döntő után kapta, amelyen a Barcelona elleni büntetőpárbajban egymás után négy tizenegyeset is kivédett, hozzásegítve csapatát a legfrangosabb klubtrófeához. Ezzel a bravúrral a rekordok könyvébe is bekerült. A román válogatott kapuját két alkalommal védte. (Agerpres)

Elhunyt a határsértő

Életét vesztette a Máramaros-havasokban egy 28 éves ukrán férfi, miután két másik társával együtt átszökött az ukrán–román határon. A holttestét a határ közelében, román oldalon találták meg. A Máramaros megyei hegyimentő szolgálat vezetője, Dan Benga tájékoztatása szerint a fiatalember két másik ukrán férfivel együtt lépte át a határt a Máramaros-havasokban, de megsérült, nem tudott járni, így társai előre siettek, hogy kérjenek segítséget a román hatóságoktól. A 112-es egységes segélyhívó számot hívták, és a hegyimentők szerdára virradóra megtalálták a társukat a határtól mintegy 200 méterre, de már nem volt életben. A holttestnek a hegyről való lehozására azon a terepen helikoptert nem lehet bevetni, ezért egy speciális hordógyat használtak. A becslések szerint 10–12 órán át tart az akció – magyarázta Benga. (Agerpres)

Cigaretta csempészt fogtak

Több mint kétfélmillió szál cigarettát próbált meg keddén átcsempészni a magyar–román határon Nagylaknál egy Hollandiából munkagépeket szállító román állampolgárságú kamionsofőr. Az Arad megyei határrendészet tájékoztatása szerint a nagylaki autópálya-határátkelőnél jelentkezett határellenőrzésre egy Romániában bejegyzett nyergesvonatossal egy 36 éves román állampolgárságú sofőr. Bár a fuvarlevél szerint a férfi különféle munkagépeket szállított Hollandiából Romániába, a raketer átvizsgálva a határrendészek 120.000 csomag (2,4 millió szál), összesen 2.400.000 lej (480.000 euró) értékű cigarettát találtak. A hatóságok a teljes mennyiséget elkobozták, és büntetőeljárás indítottak zárjegy nélküli vagy hamis zárjeggyel ellátott jövedéki termékek birtoklása vagy forgalmazása miatt. (Agerpres)

A készülődés...

(Folytatás az 1. oldalról)

indulatok feszülnek egymásnak közösségi terekben, amelyeket igencsak felkavartak az álszentek és (ország)megváltók messianisztikus ígéretei. Esztelenül észt osztunk, de más gondolataiban nem osztozunk. Sőt egymástól is elfordulunk, ha nézeteink nem egyeznek. Nagyon mondanak, és mást meg sem hallgatunk, közben telefont simogatva a virtuális tér kuszaságába tévedünk, és magunk sem tudjuk, merre bolyongunk a hamis híreket gyártó trollokra figyelve. Itélkezünk és megbélyegzünk, miközben bennünket is megítélnek, kinéznek és lenéznek, a társadalomban fel- és aláhelyeznek. Békét szeretnénk, s közben háborút hirdetünk, rohanunk, átsiklunk információk felett, elmegyünk embertársaink mellett, könyökölünk és helyezkedünk, kapaszkodunk, magasba törünk és Ikaroszként zuhanunk a mélybe. Nincs időnk semmire, egymásra, az önvizsgálatra.

Advent időszaka van. Emlékszem, hogy kisgyerekként ilyenkor már irtuk a levelet a Mikulásnak, aztán, ami a cipőből kimaradt, az rákerült az angyalnak szóló cetlire, s jártuk az erdőt, hogy kiválasszuk a mi hegyeinkből hazahozott karácsonyfát. Nagyszüleim disznót vágtak, és ilyenkor volt idő mesélni régi szép időről... az átkos korszak előtti jó világról. Nagymamám jövőt jósolt beszótot hagymahéjjal, és lopva bántam az ablakpárkányon, hogy melyik lett egy kicsit nedvesebb vagy szárazabb. Este pedig, lefekvés előtt rendszerint mesét mondott az angyalokról, és összekulcsolt kézzel elhangzott egy ima, és mindig mondta: „ha meghallotta az Isten, akkor gazdag ajándékkal küldte a földre angyalait”.

Kulcsoljuk néha mi is össze kezünket, főképp ebben az időszokban.

Visszavonta az USR a területi átszervezésre vonatkozó tervezetét

Két nappal a választások után máris látszik, hogy mekkora szerepe van a magyar érdekképviseletnek. Az RMDSZ ugyanis elérte azt, hogy a Mentsétek Meg Romániát Szövetség (USR) visszavonta a közigazgatási átszervezésről szóló törvénytervezetét, ami a magyarokat Bukarestnek szolgáltatta volna ki! Ebből is látszik, hogy az USR, illetve Elena Lasconi valóban érdekelt abban, hogy Románia a magyarság számára is élhetőbb legyen. Továbbá azt is hozzá kell tenni, hogy Lasconi már régebben elhatárolódott ettől a törvénytervezettől. Két dologban a visszavonás kapcsán biztosak lehetünk: egyrészt ez a magyar érdekképviselet nélkül nehezen lett volna kivitelezhető, másrészt ez a lépés nem fog túl sok román szavazatot hozni a Mentsétek Meg Romániát Szövetségnek.

Nagy-Bodó Szilárd

Tökéletes jelölt nem létezik a politikában, és továbbra is sok gyenge pontja van Lasconinak. Viszont az is látszik vele kapcsolatban, hogy tanulókéony, illetve hajlandó odaállni a magyar közösség mellé. A politikában szükség van kompromisszumokra, de ahhoz, hogy egyezségekről lehessen beszélni, demokratikus pártokra van szükség. Egy diktatórikus vasgárdistával tárgyalni sem lehet, mert ugyanúgy nem hallgatná meg az érvelést, ahogyan nem hallgatja meg az újságírók kérdéseit.

Arról nem is beszélve, hogy Georgescu több olyan gazdasági reformot is tervez a programja szerint, amelyek a csőd szélére sodornák az országot. Elég csak arra gondolni, hogy nem nyitott a nyugati befektetők iránt, akiknek a bizalma az első forduló után már amúgy is megrendült Romániában. A nyugati befektetők több ezer munkahelyet teremtettek és tartanak fenn Romániában, illetve nekik is köszönhető, hogy 1992 óta az ország GDP-je mintegy 700%-kal emelkedett. Ha ők elmennék, akkor az tömeges elbocsátásokat eredményez, családok megélhetése válik kérdésessé, akár csak a fiatalok itthon maradása vagy hazaköltözése. A fiatalok külföldre való költözése – és több közeli ismerős is komolyan fontolóra venné a távozást az országból Georgescu győzelme esetén – családok széthullását és még nagyobb munkaerőhiányt eredményezne.

Arról nem is beszélve, hogy Georgescu, a programja szerint, visszahozna

egy kommunizmusban bevált módszert: a földek államosítását és újraosztását. Sokan emlékeznek az 1989 előtti időkre, biztos, hogy ezt szeretnénk ismét átélni, biztos, hogy vissza akarjuk vetni több évtizeddel Romániát a fejlődésben? Politikus tette fel a következő kérdést: „Az ember a gyermekét rábízna egy ismeretlenre? Nem! Akkor miért akarja rábízni az országot, amelyben a gyermeke is benne lehet?” Ezt a mondatot azért lehet izlelgetni!

Elena Lasconit az USR-n kívül az összes demokratikus párt támogatja, kezdve az RMDSZ-től a Nemzeti Liberális Párton át a SENS-ig, a Reperig, a Dreptig. A parlamenti választásokon legjobb eredményt elért politikai alakulat, a Szociáldemokrata Párt egyik jelölt mellett sem állt ki, viszont közleményeiből érződik, hogy a szociáldemokraták is az Európai Unióban és a NATO-ban képzelik el Romániát, illetve nemet mondtak Oroszországra, vagyis, ha nem kimondva, de burkoltan támogatják Lasconit.

Az RMDSZ a magyar közösségnek köszönhetően bejutott a parlamentbe, de demokratikus partnerekre van szüksége annak érdekében, hogy legyen, akivel tárgyalni. Az USR és Elena Lasconi társ ebben, ezt már korábban is bebizonyította, és most is azzal, hogy az általa vezetett politikai alakulat visszavonta a közigazgatási átszervezésről szóló törvénytervezetét. Számolnak a magyarokkal, nem tartják rólunk azt, hogy románok lennénk, akik más nyelvet beszélnek, és hajlandók kompromisszumot kötni közösségünk java érdekében, sőt több alkalommal is hangoztatták, hogy számolnak a magyar érdekképviselettel a kormányban.

Összességében tehát két opciónk van: egy nem tökéletes jelölt, aki viszont odafigyel a magyarok hangjára, tiszteletben tartja és támogatja a közösségünket, illetve kormányra hívná az RMDSZ-t, amiből szintén profitálni tudna a magyarság, vagy egy ismeretlen jelölt, aki érvágás lenne a gazdaság számára, aki vasgárdista, kisebbségellenes történelmi szereplőket tart hőseknek, aki hisz a misztikus ortodoxiában és a román nép felsőbbrendűségében, aki EU- és NATO-ellenes, illetve akit a mélyen magyarellenes erők támogatnak, és aki megígérte Diana Șoșoaicănak, hogy felkéri a kormányalakításra. Rábízna egy ismeretlenre a gyermekét? Ha nem, akkor miért bízná rá az országot? Vagy rábízna a gyermekét a mélyen magyarellenes botrány szenátorra? Azt hiszem, nem nehéz válaszolni ezekre a kérdésekre, így pedig azt sem nehéz eldönteni, hogy kire kell szavazni december 8-án!

Nemzedékeken átívelő hagyományápolás

(Folytatás az 1. oldalról)

Varró Huba koreográfus, néptáncoktató, az együttes vezetője elmondta: az első Boróka néptáncgyűttes a nyolcvanas évek második felében alakult meg a Bolyai iskolában, és a forradalom előtti időszakban Marosvásárhely első amatőr gyerektáncgyűttese volt, amely 2007-ig működött. Többéves szünet után, 2014-ben az egykori tagok fejéből pattant ki az újraindítás ötlete, az elképzelés az volt, hogy az új tánc csoportot azoknak a gyerekeiből alakítsák meg, akik annak idején táncoltak az egykor felbomlott Borókában.

– Kui Csaba jégkorongozó lánya volt az első, aki beiratkozott, majd többen is hozták a gyerekeiket – emlékezett vissza az újraindulás első mozzanataira Varró Huba. Már az újraalakulás évében megtartották az első erdélyi legényes és verbunkversenyt, egy évre rá pedig már egy nagyobb szabású műsorral is színpadra léptek.

Létrehozták a Boróka Ifjúsági Egyesületet, hogy tudjanak pályázni, így már az újraalakulást követően sikerült több mint száz népviseletet készíttetni a gyerekeknek, s bár akkor még nem volt akkora a létszám, reménykedtek, hogy idővel egyre több gyerek kapcsolódik be, és így is lett. Elkezdtek toborozni a gyerekeket, és megalakult az első korcsoport, ám ahogy telt az idő, akkora igény mutatkozott, hogy egy másik korcsoportot is kellett indítani, így rövid időn belül meglelt az utánpótlás.

Az évek során egyre nőtt a gyereklétszám, jelenleg a Borókában mintegy száz gyermek és fiatal táncol négy korcsoportban. Az Apró Morzsa a legkisebb gyermekek csoportja, ide hároméves kortól várják a jelentkezőket. A Nagy Morzsa a 7–10 évesek tartoznak, a középkamasz-csoportba a 11 és 16 év közöttiek, a nagycsoportba pedig a 16 éven felüli táncosok. A kezdőknek első lépésben megtanítják az alapokat, ritmikát, körjátékokat, párválasztót, mindazt, amire majd lehet tovább építeni. Például az ő esetükben nem is a táncban van a hangsúly, hanem meg kell szeretetni velük ezt a világot, a népi kultúrát, a népi gyermekjátékokat, táncjátékok, ritmikái gyakorlatok révén. A nagycsoporttal pedig már komplexebb feladatokba is belevágnak, olyanokba is, amelyek egy kis színészi „munkát” is feltételeznek.

A tapasztalat az, hogy a gyerekek szívesen járnak, és igen kitarthatók. Nagyon sok gyerek van, akit 2014-ben írtak be a Borókába, és a mai napig táncol. Óriási elégtétel számunkra látni, ahogy lépésről lépésre fejlődnek, egyre ügyesebbek lesznek – nyugtázta elégedetten Varró Huba, aki Brassai Mészáros Amanda Blanka ének- és táncoktatóval és György Károly néptáncoktatóval, hivatásos táncossal közösen foglalkozik a Boróka-csapatba tartozó mintegy száz gyerekekkel. A néptáncoktatás mellett mintegy másfél éve népzene- és énekesképzést is tartanak Brassai Mátyás, a Maros Művészegyüttes román tagozatának brácsása és Brassai Mészáros Amanda Blanka bevonásával, hiszen fontosnak tartják, hogy a táncoktatás mellett legyenek jól felkészült szólistáik, illetve népzeneészeik, akiket a Boróka nevelt ki.

A jövőbeli tervek vonatkozásban Varró Hubától megtudtuk, hogy januártól az Apró Morzsán belül egy új csoportot szeretnének indítani, kizárólag a kezdő apróságoknak, ugyanakkor az oktatói csapatot is szeretnék bővíteni egy szív-lélek szakemberrel, ugyanis, mint mondta, a Boróka néptáncgyűttes oktatói a Boróka mellett a megye több településén is oktatnak, többek között Dicsőszent-

mártonban a Kőkényes néptáncgyűttes négy korcsoportjával, a vámosgálfalvi Frisskarézők három korcsoportjával, hetven-száz gyerekekkel, az ernyei Tulipán néptáncgyűttessel, valamint a maros-szentgyörgyi Öreg Fenyők táncgyűttessel is foglalkoznak.

Felvetésünkre, hogy miközben mindenki arról beszél, hogy a mai gyerekeket nem érdeklik a hagyományaink, a néptánc, a népi kultúra, a Boróka, valamint a városban, a megyében működő számos néptáncgyűttes példája ennek az ellenkezőjét igazolja, Varró Huba elmondta: Marosvásárhelyen öt néptáncgyűttes van, és mindenikhez hetven-százötven gyerek és fiatal jár táncolni, és akkor még nem beszéltünk az iskolai néptáncoktatásról, mivel arra is van bőven példa.

– Én úgy gondolom, hogy ez a szülőktől függ, ha egy család otthon ez irányba terelgeti a gyereket, példát mutat neki a nemzeti identitásra vonatkozóan, akkor nem kérdés, hogy a gyerek fontosnak fogja tartani azt, hogy a saját nemzetének a kultúrájába belekóstoljon. Nem mindenkiből lesz hivatásos táncos, de egy jó alapot bizonyos korig elsajátítanak a néptáncra járó gyerekek. A borókás gyerekekkel gyakran járunk kirándulni, ilyenkor mesélek nekik arról, hogy mi a különbség vidék és vidék között, például a Küküllőmente és a Mezőség között, elmegyünk néprajzi múzeumba, népviseleti kiállításokra. Pozitív példa lehet számunkra az is, hogy a mai modern világban még van a Fölszálott a páva vetélkedő a Duna tévizióban, ott láthatnak példákat arra, hogy egész magas szinten lehet művelni a népi kultúrát, és van jövője, amellett, hogy ez a mi kultúránk, és alapelvárás hogy mindenkiünk ismerje, hiszen ha gyerekként nem szívjuk magunkba, hogyan tudnánk majd felnőttként továbbadni a saját gyerekeinknek – adott hangot véleményének Varró Huba, aki a megye különböző településein hetente közel hat-hétszáz gyerekekkel foglalkozik rendszeresen.

A Boróka néptáncgyűttes Forradalom utcai próbatermeiben zajló oktatás mellett rendszeresen különféle tevékenységekkel, programokkal próbálják még jobban összekovácsolni a „Boróka család” tagjait. Minden júniusban félévzárót tartanak, amely valójában egy gulyásosással egybekötött családi nap, idén Vajdaszentiványon, a Zichy-kastély udvarán gyűlt össze a népes Boróka család. Varró Huba megjevezte, külön büszke arra, hogy a gyerekekkel szervezett programokba sikerül bevonni a szülőket is, ugyanakkor jelenleg is heti egy alkalommal, az esti órákban úgymond gyorstalpaló táncoktatásra is várják az erre vevő szülőket. Persze ők nem fellépésre készülnek, de megtapasztalják az élményt, elsajátítják a néptánc alapjait, így például a december 21-i bálón ők is rophatják majd a gyerekekkel együtt. Különleges varázsa van annak, amikor több nemzedék együtt táncol – tette hozzá a Boróka vezetője.

December 21-én 18 óratól a Maros Művészegyüttes kövesdombi előadótermében kerül sor a Boróka néptáncgyűttes újraalakulásának tizedik évfordulóját ünneplő galájára. A legkisebbek nyárádmenti táncokkal, a Nagy Morzsa vajdaszentiványi és felcsiki, a középcsoport pedig györgyfalvi és jobbágytelki táncokkal lép majd a közönség elé. A nagycsoport is különleges produkcióval készül, két, néptánc alapuló táncszínházi darabbal lépnek színpadra, ami egy új kihívás számukra, Benedek Huszár Botond színész segít nekik a felkészülésben – nyújtott némi beketintést az ünnepi gála kínálatába Varró Huba.

Örök talány, mit vegyünk, mit ajándékozzunk szeretteinknek és a kevésbé kedveseknek, de mert a társadalmi konvenciók szorításában nekik is kell kedveskedni – kedvetlenül.

Tegyünk most félre ezt az utóbbi esetet, amely a feudális állapotokra emlékeztet, amikor az erdélyi fejedelem kénytelen volt ajándékokkal – arannyal, mirhával, higganyal, sóval, hússal – kedveskedni a szultánnak és a megvesztegetést elváró pasáknak; amikor a jobbágy meg kellett ajándékozni urát, a hűbéres a hűbérurát. És így tovább, a büszke polgár, a patricius a nemesuraságot, ha priviligiumokat akart a jövőben.

Szóval mit vegyünk? Kiskorúak számára mit hozzon a Téliapóka? A jó szánta klausz már nem szántja hazánk kedélybarázdáit föl, mert nálánál sokkal komiszabb agrártélapó igeyekzik rénszarvasok nélkül

rémiségekkel kedveskedni az országnak. Talán ettől az ajándékozástól megmenekülünk. Ez már vasárnap kiderülhet.

Vegyünk be magunkat a plázák erdejébe, és a bőség zavaránál csak pénztelenségünk zavaróbb. Vehetnénk könyvet, de az olyan uncsi és régimódi, porfógó, és nem is mutat jól az álstílbútoron. Könyvespolcot nem is kínálnak, figyelmeztettek a minap is azok, akik most rendeznek be lakásukat. Jókezü olcsó asztalost pedig keresve sem talál az ember elmesterembertelenedő környezetünkben. Kivételek vannak – jól elrejtőzve. Pessimisták pedig mindenhol teremnek, jönnek, vigasztalnak.

Régebben korcsolya illet és édesség. Téli hosszú sál. Ma a sár

hosszabb. Szaloncukor. Az irodalmi szalonok elmúltak nyomtalanul. Kár.

Vehetünk ékszer, szépítőszert, kencét és ficét, vehetünk mély lé-

Csütörtöki kimenő

– Sebestyén Mihály rovata –

legzetet, amikor – mondtam már – az árákra pislantunk. Jöhetnek a téli ruházati cikkek – még ha lesz egyáltalán tél az általános és relatív felmelegedés dacára. De tételezzük fel, hogy lesz, tehát vásárolhatsz vastag bundakesztyűt – egyujjast, ujjatlan – téli sapkát, usankát, kötött holmit, csikorduljon a csizma, ide a hótápos sarkkutató felszereléssel,

fagyálló búváröltőnyel, amennyiben merülni óhajtunk a Jegestengerben – ez is jobb, mint elmerülni az unalomban. Illik ezt megfajlítani a sarkvidéki túrajeggyel, körutazással a Lenin jégtörő fedelzetén. Vagy putyini harckocsin. Terepszínű formaruha is vásárolható, ha harcászatra vágnál, jó kis férfias játéka, ha ide a közzele készülsz, vagy a Közel-Keltre, amely most egyáltalán nem közkeletű.

Gyerekeknek játékot, felnőtteknek játékot. Meccsjegyet, koncertjegyet, cirkuszjegyet, gyermeknek jobb jegyeket (ez utóbbit csak kívánni lehet, megvásárolni aligha), úrhajójegyet. Nincs már hála istennek kenyér-, liszt-, cukor-, cipő- vagy ruhajegy, ezzel szemb-

tele van a Facebook megjegyzésekkel, jegyzetekkel, kéretlen tanácsokkal, csakazértis dafke-ellenkezőkkel. Szerencsére vannak még jó emberek, az ezotérikusok, akik mind a tizenkét csillagjegyre szerencsét, gazdagságot és szerelmet ígérnek bőkezűen. Ígérni lehet. Sokan teszik. Választások előtt, alatt, után. Aztán a valóság cezurája alatt sok minden elsorvad. Csak a jó szó és a szándék marad.

Ajándékozni öröm, ajándékot kapni ugyanvalóst. A jókívánságok semmibe sem kerülnek, hamar felejtődnek, szerencsére bármikor újra elő lehet vezetni és többszörözni őket. Ha kesernyésen fogalmaztam, csupán leplezni óhajtottam, hogy szentimentálisan felvilágosult vagyok, és mítoszokba burkolózva igenis várom a fenyőfallattal kevert meghitt családi pillanatokat.

HARMÓNIA

Egészség – életmód – otthon

Szerkesztette: Bodolai Gyöngyi

Betegség, orvosok, orvoslás a magyar irodalomban (49.)

Németh László drámái

Németh László történelmi és társadalmi drámái alapvetően a hősök belső történéseit kivetítő lélektani remekművek. Történelmi drámáiban a szerző a szorongató történelmi helyzetben lévő óriás egyéniségek (Széchenyi István, Görgey Artúr, a két Bolyai, Apáczai Csere János, Misztótfalusi Kis Miklós, Galilei, Husz János, Semmelweis, VII. Gergely pápa) belső dilemmáit és igazságkeresését eleveníti meg.

Kiss Zsuzsánna

Belső dilemma és az igazság keresése

Az *Áruló* című, 1954-ben kiadott, de csak 1966. december 22-én bemutatott drámájában Németh László leleplező erővel töri meg a Kossuth–Görgey szembeállítás hagyományát azáltal, hogy a kialakult „kizárólagos” ellentétet nem a két nagy ember szembeállításával, hanem egyedül a – Klagenfurtban kényszerlakhelyen élő – Görgey mindent józanul értékelő gondolataival és – a történelem egész világszínpadán rendkívülinek számító – hadvezér személyiségének ragyogó, izzó tisztaságával cáfolja. Görgey elismeri Kossuth és már a trónfosztás nélkül is szorítóban lévő nemzet egymásra találásának (végzetes) csodáját: Kossuth „a nemzet lelkét fejezte ki, egy olyan fénylőszárnyú pillanatban, amilyen évezredeként nem sokszor születik” (Film Színház Muzsika, 1966. dec. 30., Geszti Pál Az áruló ösbemutatójáról). A Kossuthot túlélő, elszigetelt és idősebb hadvezér (valamikor vegyész) a tanár vagy még inkább a diagnosztika és a sebészorvos bölcsességével fogadja el saját bűnbakosságának és kiközösítettségének méltatlan, igaztalan, de mégiscsak vállalt helyzetét:

„a rejtett, hazugságokkal elborított igazságnak, akármilyen bonyolult az, mint ebben az esetben is, mindig van valami serkentő hatása a legkülönb elmékre. Úgy, hogy egy ilyen eset, mint az enyém: lassan a belátás, igazságszeretet kicsiny szektáját választhatja le egy szószárvár nemzetből. S ez nem utolsó szerencsétlen gondolkodásra s önismertetre tanítani.” (Németh László: Az áruló, 1954, a IV. felvonás vége)

A szegények orvosa

Társadalmi drámáiban (*Villámfénynél, Papucshős, Cseresnyés, Pusztuló magyarok*) hősei alkati, egyéni és közösségi szerepük síkján egyszerre kerülnek válságba, és a lelki krízisből csak a minden fronton történő gyógyítás, a magánemberi és közösségi szerepek egészségesebb újraformálása nyújt kiutat. Orvosi munkája és egyben saját élete hiányosságaira ébred rá dr. Nagy Imre kórorvos az 1936-ban készült (1938-ban bemutatott) *Villámfénynél* című drámában. A látzólag elégedett és boldog mintaférfi váratlanul szerelemre lobban barátja lánya iránt, aki azonban egészséges lélekkel ellenáll a megsejttet fellobbanásnak. Az orvos eközben mindent átgondolhat, s eldönti, hogy új életet kezd: egyedül, felesége és lányai nélkül, az anyagi

kényszer kötöttsége nélkül a szegények orvosa lesz, nekik alapít kórházat, és már csak a hivatásának él.

A hét kötetesre tervezett regényciklus

Méltatlanul kevésbé ismert Németh László *Utolsó kísérlet* című regényciklusa, amelyet az író 1936-ban kezdett el írni, s bár hét kötetesre tervezte, ezekből csak négy kötet készült el. A vállalkozás művészi értéke, mérete, az ábrázolt regényvilágok, a felvetett kérdések az *Utolsó kísérletet* a Gyásztól az Irgalomig ívelő regénysorozattal állítja szembe – és párba. A harmincas évek derekán, a „hazai burleszket” és a „világtörténelem morgását” tapasztalva döbben rá, hogy „vége az országszervezésnek”, marad az írás. Így fog hozzá az *Utolsó kísérlethez*:

„láttam, hogy a magyarságnak nem lesz többé módja jövőjét, ahogy terveztük, belülről a maga törvényei szerint alakítani [...] Ugyanakkor, a magyar színek, értékek enciklopédiájának szántam, Noé bárkájának, melyet a német özönvíz közeledtére ácsoltam.” (Az íróval készült interjúból idéz Kaiser László; *Alsóvárosi búcsú*, előszó, Pomáz, 2010, 7.)

Az első kötet, a *Kocsik szeptemberben* már 1937 karácsonyára megjelent. Varázslatos, természetközeli Dunántúli és színes emberflórát ábrázol, de a századeleji magyar falut mégsem idealizálja. A négy regény közös főhőse, Jó Péter biztonságos gyermekéletről él Sári faluban, csodálja édesapját, szereti édesanyját, jó dolga van. És mégis, kíváncsiságból és az elvágyódás diavajta szerint el akar szökni otthonról. A hideg fejjel eltervezett szökés azonban a lázadva kitörni készülő Regyena Rudi társaságában a hideg éjszakában csak a falu végéig tart, ahol az aggódó édesanya vejevel máris utoléri a megszeppent kisfiút. A nyári aratásban aztán Péternek is hasznát veszi a falu, amely Jó István tudásának és jóakarátának köszönhetően szinte már egyfajta eszményi szövetkezetbe tömörül. Zsongó, „napszagu” élmények érlelik a kislegényt, amikor is bíró nagybátyjék diófája alatt megízleli a szellemi előkelőségnek hitt szintelgári lét csalékony boldogságát. Édesapja, a módos és megfontolt gazda az élet folytatását a hagyományos rend szerint, otthon és a földben látja: „Nem elmenni kell nekünk, hanem még jobban itt lenni.” (*Kocsik szeptemberben*, Szépirodalmi, 1980, 203). A regény végén Jó Péter mégis elindul a faluból, hogy többet tanulhasson és tudjon, mint amennyit a falu nyújt.

Forrás: csik-ferenc-iskola.freewb.hu

Az *Alsóvárosi búcsú* (1938) a Vajti nevet viselő (Vácnak megfelelően) püspöki városban játszódik, ahol a református Jó Péter a piarista gimnázium növendéke. Itt tapasztalja meg az utolsó békeéveket, majd az első világháború front mögötti szenvedéseit, a nők kényszerű „emancipációját”, az otthon maradt férfiak szerveződő elégedetlenkedését, az éleződő nézeteltéréseket a gimnázium falain belül is, az őszi rózsás forradalmat megelőző időben. Nagybátyja a háborúból megbizonyosult a fogságba kerül. Péter tapasztalja a férfiak nélkül maradt világ kisebb-nagyobb drámáit. Nagynéje önkéntes ápolónőnek áll be a vajti pamutfonóból rögtönzött hadikórházba, és próbálja önállósulása kalandjainak felfogni a sok borzalmat, amit ott lát: „ma egy műtét-nél kellett asszisztálnom, egy katonára sebűszköt kapott, s azonnal amputálni kellett” (*Alsóvárosi búcsú*, Pomáz, 2010, 171). A lábadozó a hadikórházban még a háború fogalomkörében élnek, mások a gyógyulási idő hosszát latolgatva reménykednek, hogy a kórházban érhetik a háború végét:

„Nekem két lábujjamat kellett levágni, fagyás, a stabarzt azt mondta, azzal még visszaküldenek.” „Az én combom még a Szárnál kapott dum-dumot, törés is volt, egy szilánk még mindig nem tudott kijönni. Gennyedgél, az isten tartsa. Ha még egy hónapot ott tartanak, utána hat hét Erholungsferien, addigra csak vége lesz a háborúnak.” (*Alsóvárosi búcsú*, Pomáz, 2010, 208).

Apa és fia szövetsége

Közben „az igazságosabb jövőre orientált gondolkodású” (Rónay László idézi Kaiser László, *Alsóvárosi búcsú*, 9) főhős nevelődik – hiszen fejlődésregényt ír Németh László. A harmadik regény, a *Szerdai fogadónap* (1940) azzal kezdődik, hogy Jó István, Péter édesapja hazaviszi Vajtról a fiát, hogy az „elvtársas idők”, a kommun zűrzavara inkább otthon, együtt érje el családját. Péter most tanulja meg igazán tisztelni az apját, apa és fiú között most alakul ki mély szövetség és megértés. Az apai előrelátást „megtréfálva” a faluban is elszabadulnak az indulatok. Lát Péter lélekcserező percek, fejvesztett menekülést és akasztást. A regény aztán nagyobb részt Budapesten játszódik az ellenforradalmi időkben. Az egyetemi hallgató Péter eszményképe Barbián történelemtanár, aki szerdánként otthonában tart fogadóórának kinevezett eszmeccserélő estét barátai és „rajongói” számára. Péter is, a kedvenc tanítvány, meghívottja a szerdai fogadónapoknak. E fogadónapokon találkozik újra vajti ismerőseivel a kasszirlánytól osztályfőnökéig, és sok más illusztris emberrel. Megdöbbenve tapasztalja, hogy kikből és hogyan lesznek az új konjunktúra elszánt lovagjai, hogy egy kétes múltú kasszirmó a történelemprofesszor hitvesévé avanszálnak; és hogy ő, mire felismeri saját céljait és kialakítja saját értékrendjét, már nem akar belesimulni a fővárosi értelmiségi elit társaságba. Pétert, aki csakis közös-

ségben és nemzetben gondolkodik, eszményei összeomlásától a szerelem menti meg. A szerelemből eljegyzés lesz, de a fiatalok jövőjét egy jövátelhetetlen történet árnyékolja be.

Zugorvos és jó orvos

Ez az orvosokkal kapcsolatos epizód *A másik mester* (1941) című, negyedik regényben történik. Péter szerelme, a kisebbik Konsztantinosz lány (Tusi) Péter tudta nélkül abortuszt hajtat végre magán egy zugorvos zugrendelőjében. Pedig Péter mindent vállal, és ezt Tusi is tudja. A műtét nem jól sikerül, a lány erősen belázasodik, görcsös fájdalmai vannak, túl sok vért veszít. A zugorvos több napon át hártja a felelősséget. Kirendeli Tusit egy „világvégi” magánstanóriumba, de ott egyetlen orvoskolléga sem hajlandó asszisztálni Fenyves doktornak, aki valószínűleg nem először követett el súlyos orvosi műhibát. Mentő segítséget Péter gimnáziumi barátja, az azóta kutatóorvosként dolgozó „kis Lévai” nyújt: Mäder professzort kéri fel Tusi megmentésére. A Barbián-körből Pétert már ismerő Mäder professzor jó orvos és jó ember. Határozottan, bár tapintatosan beavatja a lány (sokak által ismert vendéglős) édesapját, leplezett diagnózist közöl (béltalyog) vele, hogy a fiatalok baját ne fedje fel, majd gyorsan és becsületesen újraműti Tusit, aki az életveszélyen túljut, s szépen felépül. A szerelmesek közös élete fölött azonban „valami jövátelhetetlen” árny ül. A másik mester egy kísérletiesen igazságtalan egyetemi jelenettel zárul, ahol Péter kiváló szakdolgozatát túl eredetinek, túl szerteágazónak minősítik, és igazságtalanul a szerdai fogadónapokról elmaradt fiatalembert nem engedik államvizsgáznia.

Az *Utolsó kísérlet* Németh László „a független Magyarország hattyúdala” szánta, Jó Pétert „élő magyar lexikonnak” (A másik mester, Kráter, 2012, 258). 1939-ben néhány oldalban kifejtette, hogy mit tervezett még megírni a regényfolyam további részeiben. Az írói terv a következő volt: Diploma és gyermek nélkül Péter boldog (hazai, „pannon”) nászútjuk után visszatér Budapestre, és apja támogatásával könyvesboltot nyit. Boltja mellett olvasótermet, az olvasóteremben szellemi műhelyt hoz létre. Később Kecskeméten hoz létre egy kollégiumot, de ottani szövetségését elveszíti, amikor ezt a támogatót a politikai élet színterére állítják (kinevezik miniszterelnöknek). Közben Péter családi élete megromlik, nem születnek gyermekeik, és az e bajból származó kudarcok és csapások megtörik egészségét. Hazatér falujába, édesapja karjai között hal meg. Ez a nagyszerű regénytervezet nem valósulhatott meg, mert a háború utáni, szétzúzott életű országban a menteni és gyógyítani akaró író más művek megírását tartotta sürgetőbbnek. Az *Utolsó kísérlet* négy elkészült remek kötete mégis fontos olvasmányunk kellene hogy legyen; és érdemes lenne megismerni e regényeket az összes fiatalabb nemzedéknek is, azoknak, akik „most fedezik fel tegnapi kincsüket, hogy bőség és szabadság volt” (A másik mester, 258).

Utazás az amerikai nyugaton

Let's go West, USA! (2024. június 29. – július 23.)

6. Csodák a Colorado folyón

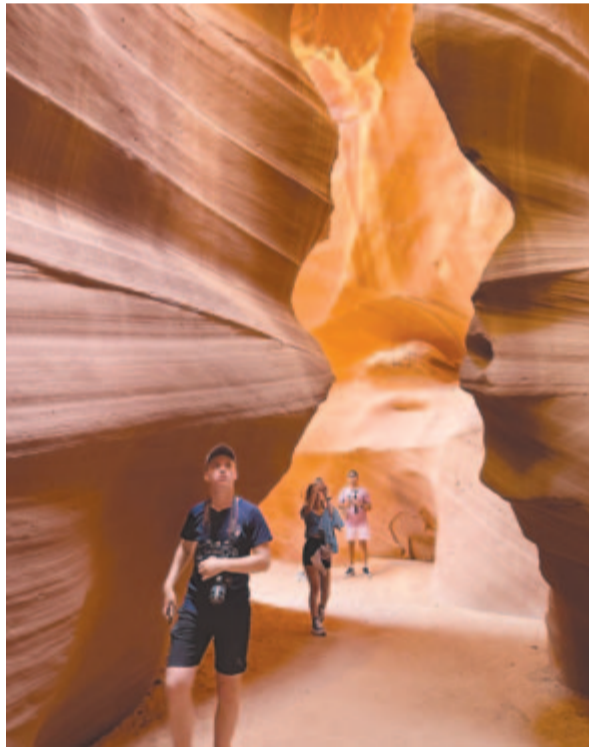
Korábbi fő útirányunk dél volt, de Kayentától nyugatra fordultunk, és ennek a vándorlásunknak csupán a Csendes-óceán szabott határt néhány nappal később. De lássuk sorjában, mi mindennel ajándékozott meg a vadnyugat az elkövetkező napokban.

Veress Zsombor

A világhírű Antilop-kanyon

Továbbra is az amerikai délnyugaton, Arizonában folytattuk utunkat, a navahók vendégszeretét élveztük, a következő úti célunk Page volt. A 150 kilométernyi, másfél órás távolságot lóhalálában tettük meg a jobbra nyílegyenes sivatagi utakon. Sietségünknek nyomós oka volt, ugyanis időpontot foglaltunk a város határában fekvő Antilop-kanyon meglátogatására. Végül túl korán érkezünk meg, annak köszönhetően, hogy átlépe a hegyvidéki időzónából a csendes-óceánba, nyertünk egy órát, úgy, mint amikor Romániából átkelünk Magyarországra.

Izgagtottan vártuk csoportunk indulását, hiszen utazásunk megtervezésénél ez a kanyon is a kiemelt célpontok közé tartozott. A nagy érdeklődésre és a hónapokkal korábban elfogyó jegyekre való tekintettel az angolul Antelope Canyonnak írt szurdok meglátogatását

Séta az Antilop-kanyonban

is már tavasszal lefoglaltam, mégpedig a déli napszakra, amikor a nap sugarai optimális szögben világítják meg a föld mélyén rejtőző csodavilágot. A sziklahasadék indián területen van, ezért meglátogatása kizárólag az általuk vezetett túrákon lehetséges igencsak borsos áron. A kanyonnak több szakasza van, amelyek közül az alsó és a felső a leglátogatottabb, mi ez utóbbit választottuk. Terepjáró kisbuszokkal vittek bennünket homokos útalan utakon a kanyon bejáratáig. Egy rokonszenves indián volt az idegenvezetőnk, aki mesélt a hely történetéről, érdekességeiről. A Felső Antilop-kanyon neve a korábban gyakran látott antilopcsapatokra utal, a navahó elnevezése azonban találébb, azt jelenti, hogy „az a hely, ahol a víz átfolyik a sziklákön”. Úgy nevezik az ilyesfajta képződményt, hogy réskanyon, mivel a sziklafalak között szó szerint csak egy repedés van, amelyen helyenként csak néhány ember tud egyszerre tartózkodni. A rendkívül keskeny és szélességükhöz képest jelentős mélységű réskanyonokat a nagy energiával lefolyó vizek faragják bele a puha homokkőbe, ám van egy nagy különbség az átlagos szurdokokhoz képest, mert amíg a legtöbbnek a medrét állandó patak vagy folyó vájja évezredekken keresztül, addig a réskanyonok sivatagi területen találhatók, és többnyire csontszárazok. Azonban, bármennyire is elképzelhetetlen, időnként a sivatagban is esik csapadék, mégpedig egyszerre igen sok. Ezek a nagy intenzitású esőzések gyorsan lerobognak a levezetőcsatornák szerezpét játszó hasadékokban, továbbmélyítve, csiszolva, vájva azokat.

A világ legtöbb réskanyona az Egyesült Államok száraz, délnyugati részén található, és ezek közt is a világ legszebbje az Antilop-kanyon. Nagy izgalommal követtük idegenvezetőnk, és tátott szájjal csüngtünk minden szaván. Már a bejárat is izgalmas volt, úgy nézett ki, mintha a hatalmas sziklát éles késsel szelték volna ketté. A falak rajzolatai, barázdái, mélyedései nagy változatosságot mutatnak, az elképesztő formagazdagságra pedig rátevérdtek a homokkő vörös, narancs, sárga, barna színeinek kombinációi. De mindez szinte semmit nem ért volna fény nélkül, márpedig a szűk és magas hasadéka bizony nem sok fény jut be. Ezért foglaltam én is egy olyan látogatási időpontot, amikor a nap sugarai a legmerőlegesebben és a legtűzebben sütnek be az ég tetejéről a sivatag bugyraiba, bevilágítva az amúgy javarészt sötét vagy félárnyékos mélységeket. A sugarak még így is csak a kanyon tetejét elért kőzetrétegekről visszaverődve világították meg az alsóbb rétegeket, de ennek köszönhetően még sejtelmesebb, még varázslatosabb volt a látvány. A kanyon minden lépésnél más-más arcát mutatta, minden egyes kanyarnál éhes kíváncsisággal léptünk tovább. A fények és a színek olyan isteni dimenziókba sodorták agyamat, amilyenhez fogható csak a kivételesen szép festmények nézegetésekor éreztem. Ez viszont most nem freskó vagy fénykép volt, hanem maga a trükkmentes valóság, ezért a páratlan látványért érkeznek ide fotósok a világ minden tájáról. Helyenként a napsugarak elérték a talajt, mint a színpadot megvilágító reflektorfény, s ha valaki beállt a rivaldafény alá, olyanok tűnt, mintha a nap sugarából szállt volna alá. A vezetőnk tudta, hol és milyen beállításokkal lehet a legjobb képeket készíteni, ezért fotós tanácsokkal is ellátott, a legszebb pontokon csilárdi fotókat is készített. Amikor az egyik beszűrődő fénysugárhoz értünk, belemarkolt a homokba, és a magasba dobta. A levegőben lebegő szilárd részecskék hatására a fénysóva élesen kirajzolódott, szinte kézzel foghatóvá vált.

A navahók sivatagja egy sivar, aszott világ, ám – amint említettem –, olykor bizony villámáradások is kialakulhatnak, még akkor is, ha a zivatar jóval távolabb zúdul le. Ilyenkor a szűk repedések vezetnek le a hatalmas víz- és iszapáradatot, pokollá változtatva azokat. Vezetőnk elmesélte az 1997-es futóárvíz történetét, amelyet egy 11 kilométerrel feljebb dülő heves felhőszakadás indított el. A biztonsági szolgálat tagjai észlelték, amint a rohanó sár-tenger átfolyik a sivatagos tájon, de senki sem gondolt arra, hogy bárkit is fenyegethet az amúgy rendkívül gyéren lakott területen. A hátraborgató özvívny elérte a homokkőszurdokot, tucatnyi, semmit sem sejtő túrázó ölve meg, akiknek esélyük sem volt a menekülésre. Félelmetes belegondolni abba, hogy bár az Antilop-kanyon az USA és a világ egyik legelbűvölőbb helye, bizony néha a szépség is gyilkolhat. A kanyon mélyének kellemes hőmérsékletéből a sivatag izzó levegőjén keresztül tértünk vissza a terepjárókhoz, majd az autókhoz, és kilépe a navahó rezervátumból, felkerestük szállásunkat Page városában.

Page közelében van a Glen Canyon gát. A várost a nagyszabású építkezésben részt vevő munkásoknak hozták létre 1957-ben, jelenleg mindössze 7000 ember lakja, az idegenforgalma azonban jelentős. Az évi hárommillió látogatót egyrészt a Powell-tó rekreációs lehetőségei, valamint a környék nemzeti parkjai és látványosságai vonzzák, másrészt a város szolgálja ki a Grand Canyon Nemzeti Parkhoz irányuló tranzitforgalmat is. Az Antilop-kanyon meglátogatása után a rekkenő hőség elől bemenekültünk a szálláshelyünkre, majd rövid pihenés és fürdőzés után felkerestük a város határában fekvő természeti és épített nevezetességeket.

Az egyik ilyen csoda a Colorado folyón található Patkó-kanyar (Horseshoe Bend). Nem

A Patkó-kanyar a Colorado folyón, Page határában

kell magas szintű intelligencia ahhoz, hogy a névből következtetni lehessen a látnivaló jellegére, és mégis... amikor félóra séta után letekintettünk a 300 méterrel alattunk elterülő Ω betűre, egyszerűen leesett az állunk, mozdulni sem tudtunk. Nem kerestük a szavakat, erre túl kevés a „gyönyörű”, csak néztük némán, miként hurkolja át a folyó az oltári sziklát. Értelmünkkel felfogtuk a pergő mulandóságot, szívünkkel mégis az örökkévalóságba kapaszkodtunk. A smaragd zöld folyó könnyecsképpként verődött vissza a szemekben, a mesterséges intelligenciával bíró telefon is csak széles látószögű üzemmódban tudta befogni e geológiai csodát. Ilyesforma meanderrel lehet még találkozni a Colorado mentén, hasonló élmény volt a Dead Horse Point park területén látott folyókanyarulat is.

Az Isten teremtette csodától az emberek által épített remekműhöz vezetett az utunk, felkerestük a Glen Canyon gátat. A 20. század közepén épült roppant betonív méreténél fogva is mutatós, mérnöki, építészeti különlegesség. Mint a gátakat általában, ezt a zsilipet is kettős céllal építették: egyrészt szabályozza a rapszodikus hozamú Coloradót, másrészt villamos áramot termel. A turbinák maximális termelőképesége 1320 megawatt, ami valamivel több, mint amennyit a Vaskapu I. vízi erőmű szolgáltat Romániának. Azonban hozzá kell tennem azt is, hogy az utóbbi évtizedek szárazsága miatt a Colorado vízhozama jelentősen csökkent, a tó vízszintje 20-30 méterrel süllyedt a maximális szint alá, ennek következtében az erőgépek messze nem működhetnek teljes kihasználtsággal, és még így is ötmillió embernek szolgáltatnak energiát. Am a víztározó még az energiánál is többet jelent, ugyanis az innen származó víz nagy részét mezőgazdasági célokra használják, nevezetesen a kaliforniai mezőgazdasági területek öntözésére. Márpedig az egész Egyesült Államok frissgyümölcs- és -zöldségszükségletének egyharmadát Kaliforniában termelik, ami azt jelenti, hogy 100 millió ember salátája függ a Coloradótól.

A gátra a párhuzamosan haladó Glen Canyon hídról tekinthetünk le. A 20. század közepén épült híd eredetileg az építkezéshez kellett, és akkoriban a világ legmagasabbja

volt (210 m). A kétsávos forgalmat biztosító, szép ívű acélszerkezet pompásan illeszkedik a sziklaszakadékokhoz. Az acélhíd a 89-es út forgalmát szolgálja, amely 2000 kilométer hosszan szeli át az Egyesült Államokat Kana-dától csaknem Mexikóig.

Mindkét építmény a színes szurdokok sorozatából álló Glen-kanyonról kapta a nevét, melyeknek egy része a gát megépítése óta víz alá került, s létrejött a Powell-tó, az ország második legnagyobb mesterséges tava. Ha a 300 km hosszúságú Powell-tavat rávetítenénk Erdélyre, akkor az bizony Nagyváradtól Brassóig érne, és Marosvásárhely, valamint Segesvár is víz alatt lenne. Na, de itthon szebbnél szebb folyóink, tavaink vannak, Erdély Európa virágoskertje, egy ekkora méretű állóvíz csak a helyet foglalná. Viszont képzeljünk most el egy több romániányi kietlen sivatagot, ahol életnek is alig van nyoma, és bármerre is induljunk, csak kövekbe, sziklákba és kanyonokba botlunk. Nos, egy ilyen halott környezetben ez a víz az életet, a színt, a változatoságot jelenti. Ezért a Powell-tó – még a zöldek hisztije ellenére is – maga a csoda, ahol a vízi környezet sokféle szabadidős tevékenységre nyújt lehetőséget. A tó vize nyugodt, az időjárás mindig jó, a nagy átlagos vízmélység lehetővé teszi azt is, hogy akár egyszerű autós jogosítvány birtokában is lehessen vízi járművet bérelni és navigálni. Szóval, mondhatni, hogy az amerikaiak a sivatagból is édent varázsoltak, amely milliárdok nyújt minőségi kikapcsolódást.

Alkonyodott már, amikor a tópart mentén autózva beléptünk a rekreációs területre. Végiggyönyörökdöttük a kontrasztos tájat, figyeltük a békésen sikló jachtokat, majd felkerestük a térképen bejelölt szabadstrandot. Látva, hogy mások is fürdőznek, kedvet kaptunk a lubickoláshoz. A lemenő nap bíbor sugarai bearanyozták a tavat, önfeledten pancsoltunk a vérnarancsban. Hagytuk, hogy a selymes víz lemossa rólunk az út porát, felüldítse túlhevült testünket. Esti szellő cirógatótt, napszentület borzongatótt, csak a hegyek sötétedő kontúrja parancsolt haza. Ideje volt a pihenésnek, hiszen tudtuk: holnap is nagy nap vár ránk, mert következik a Föld öreg barázdája, a kanyonok kanyona.

A Glen Canyon gát és a Powell-tó

Sok betegség tünete is lehet

A „misztikus” szédülés

Dr. Veress Orsolya fül-orr-gégész főorvossal (fül-orr-gégészeti rendelő: Dózsa György utca 46. szám) november 7-i összeállításunkban a köhögésről, annak okairól és kezeléséről beszélgettünk. Ezúttal a szédülésről faggattam, ami sok betegség tünete lehet, és főleg az ideggyógyászat és szívgyógyászat keretébe tartozónak vélik. Ezúttal a szédülésnek a fül-orr-gégészettel való kapcsolatairól és kezelési lehetőségéről mond el kevésbé ismert adatokat a főorvosnő.

Bodolai Gyöngyi

– **Miért vonzotta a szédülés gyógyítása?**
– Ez egy nagyon nehéz terület, amelynek jól kell tudni az anatómiáját, és állandó gondolkodásra kényszerít. Nagyon összetett, részben logikus, de van egy része, amelyről úgy tűnik, hogy nem az. Ezért egyfajta misztikusság övezi azon része miatt, amelyről úgy gondolják, hogy nem lehet kibogozni. Ez így is van, de nem kellene így legyen. Mivel szeretem a kihívásokat, vállalkozom a szédülés kezelésére. Egyik tanárom szerint a szédülés gyógyítása azoknak való, akik járatosak az elméletben, és akiket nem fáraszt, hogy gondolkodniuk kell. Emiatt kevesen fognak hozzá a kezeléséhez. Ami pedig a pácienseket illeti, sajnos sokan nem tudják, hogy miért szédülnek, holott a diagnózis és kezelés visszahozhatná a nyugalmaikat és az önbizalmukat.

– **Ha mindez így van, beszéljünk az okokról!**

– Először is az egyensúly meghatározásából kell kiindulnunk, ami azt jelenti, hogy az agy tudja, hol áll a fejünk. Ehhez három fő területről kap információt: az egyik a látás, tehát ahhoz viszonyít, amit lát, a másikat az izomzatától kapja arról, hogy mozgásunktól függően hol állhat a fejünk, a harmadik legfontosabb információforrás a belső fülünknek az úgynevezett egyensúlyreceptora. Ez egy ősi receptor, amely azokban az állatokban fejlődött ki, amelyek nem is láttak, és úgy kellett tájékozódniuk, hogy csak szagoltak, és az egyensúlyérzékelő rendszerükkel dolgoztak. Ez a belsőfül-receptor nagyon pontos, nagyon gyors, ezért egy megbízható, stabil információforrása az agynak. Például behunyt szemmel egy hólavina alatt is körülbelül tudni lehet, hogy hol áll a fejünk, és hol van a lent, a gravitáció. Összegzésképpen az egyensúly azt jelenti, hogy tudjuk, hol áll fejünk, és annak függvényében az agy kikalkulálja, főleg a belső fültől kapott információ alapján, hogy mit kell tennünk, ha például egy rossz mozdulat következtében elvesztettük az egyensúlyt, és szeretnénk jó pozícióba kerülni.

Attól függően, hogy a receptoroktól az agyközpontokig hol alakul ki probléma, a szédülés nagyon sokféle lehet.

Előfordulhat amiatt, hogy a belső fül nem működik jól. Lévé, hogy kettővel rendelkezünk, ha csak az egyik nem működik jól, máris nagy baj van, mert az agy ahhoz szokott, hogy kétoldalról kapja az információt. Amikor csak az egyik működik, akkor elkezd forogni minden, és a szédülés mellett hányinger jelentkezik. Ugyancsak szédülés alakul ki, ha a receptor működik, de az ideg, amelynek továbbítása kell az információt, az nem. Egy másik helyzet, amikor az információk beérnek az agytörzsbe, a kisagyba, és ott történik valami, ami megakadályozza, hogy továbbjussanak. Vagy ha a kisagyban vagy az agykéregben, amely ezeket az ingereket összehangolja, feldolgozza, és kiadja a parancsot, hogy melyik izom mit csináljon, történik valami.

Mindezek alapján kiderül, hogy a szédülés egy nagyon tág fogalom, és amik a fül-orr-gégészethez tartoznak, azok valójában a belső fülben lévő receptorok a betegségei, az ideg mentén kialakult bántalmak, továbbá az, hogy időben lehessen kizárni, ha nem a fültől ered a probléma.

– **Mi a teendője a szakorvosnak?**

– Először is pontosan meg kell határozni a diagnózist. A páciensek heteken, hónapokon, éveken át szedik a gyógyszereket, hogy ne szédüljenek. Először is azt kellene megfigyeljük, tanulmányozzuk, hogy ki mikor, hogyan szédül. Ha a fejet kivesszük a stabil állapotából, az agy megpróbálja korrigálni a látást. Ha fennáll egy belső fül eredetű szédülés, annak lesz egy akaratlan szemmozgás jele, a nystagmus, ami minket, fül-orr-gégészeket nagyon sokat segít. Ha egy páciens szédülésgátló gyógyszert szed, akkor a

nystagmus nem látható. A fül-orr-gégészeti vizsgálatig meg kell szüntetni ezeknek a gyógyszereknek a szedését, amíg a hatóanyaguk kiürül a páciens szervezetéből. Ha megjelenik a nystagmus, akkor tudunk következtetni arra, hogy melyik fülbetegség lehet a szédülés oka.

Az emberek többsége szédülés esetén rögtön a legrosszabbra gondol (agydagánat, agyvérzés). Ez nem teljesen alaptalan, és emiatt általában sürgősségi ellátáshoz fordulnak, ahol a kollégák képalkotó eljárásokkal próbálják kizárni a súlyos kórképeket. Ha a képalkotó eljárásokkal (CT, MR) nem sikerül szervi okot megállapítani, tovább kell folytatni a kivizsgálásokat. Az egyensúly-érzékelő rendszert nagyon fontos működésében vizsgálni, ehhez rendelkezésre áll egy sor egyszerű fizikális teszt, amivel mozgásában vizsgáljuk a páciens, így következtetve arra, hogy mi lehet a szédülés oka. Ezeket kiegészítendő, vannak gépek, berendezések, amelyek objektívebb méréseket és eredményeket adnak.

– **Ilyen gépek hol találhatóak?**

– Legközelebb Kolozsváron, de ha a Fennvaló megsegít, itt nálam is lesznek a rendelőben.

A belső fül rendellenességeinek nagy részét gépek nélkül is lehet diagnosztizálni, és aki érti, hogy mit keres, és tudja, hogy milyen a normális működés, akkor a gépi tesztek nélkül is rájön, hogy mi nem működik normálisan, és abból már következtethet a teendőre. A szédülést megszüntetni csak pontos diagnózis ismeretében lehet. Annak alapján tudunk kezelést javasolni a páciensnek.

– **És mit tehet a páciens?**

– Fontosnak tartom, hogy először meg kell próbálni keresni a szédülés pontos okát, és nem egyből elkezdni szedni a szédülés elleni gyógyszereket.

– **És kihez kell első lépésben fordulni? A fül-orr-gégészhez?**

– Ez attól függ, hogy milyen a szédülés. Én azt tanácsolom, ha valaki forogva szédül, hányingere van, volt a sürgősségen, és azt mondták neki, hogy nincs semmi nagy baj az agyában, akkor első dolga kell legyen, hogy elmenjen a fül-orr-gégészhez. A forgó szédülés legtöbbször a két belső fülnek az aszimmetriájára utal, arra, hogy egyik nem végzi a dolgát úgy, ahogy kell, és az agy teljesen összezavarodott. Ezt jelzi a forgás.

– **A továbbiakkban mit lehet tenni?**

– Mondok egy példát: van egy olyan betegség, amit úgy hívunk, hogy paroxysmalis pozicionális szédülés, amely a leggyakoribb szédülést okozó probléma. A belső fülben lévő receptorunk egy zselészerű anyagba beágyazott apró mészkristályok segítségével érzékeli a mozgások egy részét. Amikor mozgunk, a súlyuk miatt lemaradnak, és jelet adnak a receptorsejteknek arról, hogy merre mozdul a fej. Ha ezek a kicsi fülkristályok kiszakadnak a zseléből, elkezdnek szabadon úszkálni a fülben lévő folyadékban, teljesen más jelet adnak az agynak, mint amikor rögzítve vannak. A páciens pedig azt érzi, hogy forog, ahányszor olyan fejmozdulatot tesz, ami megmozdítja a kicsi kristályokat. Ehhez kell a hozzáértő fül-orr-gégész, hogy megállapítsa, hol vannak a belső fülben. Azt követően a kezelése nagyon egyszerű, a szükséges mozdulatokkal meg kell forgatni az ágyban a páciens addig, amíg a kicsi kristályok visszabornulnak a zseléjükre, ahonnan kiszakadtak. Attól kezdve megszűnik a forgás, szédülés. Mondhatnám, hogy a legegyszerűbb betegség a fül-orr-gégészeten. Bár nagyon ijesztő a tünete, a kezelése nagyon könnyű, ha idejében nekifogunk, és a páciens tudja, hogy mi a baja. Ellenkező esetben annál rosszabb nincsen, mint amikor egy tünetet kell elviselni anélkül, hogy tudnánk az okát, vagy hogy mikor tör újra ránk, és hiába végeznek el egy sor vizsgálatot, a bizonytalanság szülte szorongás nem múlik el. Hiába mondják a beteg-

nek, hogy nem találtak semmi bajt, ő érzi, hogy nincsen jól.

– **Mérték-e, hogy egy praxisban átlagosan hány ilyen eset fordul elő?**

– Külföldi kutatások szerint 20–30%, saját praxisból nincsenek adataim, viszont amióta Marosvásárhelyen az orvoskollégák és a páciensek tudják, hogy ezzel is foglalkozom, egyre többen jönnek. Abban viszont biztos vagyok, hogy sokkal többen szenvednek ettől a tünetről, mint ahányan felkeresik a szakorvost.

– **Akik megtették, mind meggyógyultak?**

– A nyáron egymás után jöttek olyan páciensek, akiknek a járvány előtt felírták a szédülés elleni gyógyszert, amit ők nem mertek felülbírálni, és szedték hónapokon át, mert közbejött a covid, és nem volt bátorságuk orvoshoz fordulni. Két páciensemnek nem sikerült visszagurítani a kristályokat, feltehetően letapadtak. A többiek jól vannak.

– **Ami arra utal, hogy a szakorvosi vizsgálatot nem jó halasztani.**

– Így igaz! Fontosnak tartom felhívni a figyelmet arra is, hogy vannak olyan fülproblémák, amikor egy egyensúly-érzékelő ideig elveszíti a működését, ami előfordulhat vírusfertőzés, keringési zavar miatt. Hasonló a tünete a pozicionális szédülés tünetéhez, de a páciens állandó jelleggel úgy érzi, hogy forog. Azért tartom fontosnak erről is beszélni, mert ilyenkor nagy az ijedség, a sürgősségi szolgálat segítségét kéri, ahol azt javasolják, hogy szedjen szédüléscsillapító szert három-hat hónapig. Ilyenkor az agy érzékeli, hogy kiesett az egyik oldali egyensúly-érzékelés, és már az első tíz napon egy rendkívüli képességre tesz szert, hogy újraírja a saját összeköttetéseit. Akinek megsiketül az egyik füle, odatartja a másikat, és az egészséges fülére fog nagyobb hangsúlyt fektetni, és az agy is átáll ugyanúgy. Ha kiesik az egyik fül egyensúly-érzékelése, az agy át fog állni, hogy az egészséges fül információit részesítse előnyben, ezért minden összeköttetését átírja. Abból tanul, hogy hol van a szédülés, melyek azok a pozíciók, amelyeket korrigálni kellene. Ha elnyomjuk a szédülést gyógyszerekkel az első naptól kezdődően hat hónapig, az agy tanulási képessége nem tud maximálisan teljesíteni, és ezek a páciensek is csak részlegesen fognak helyrejönni. Egy folyamatos instabilitásérzéssel maradnak, és azt fogják érezni, hogy ha arra az oldalukra elfordulnak, szinte esnek le, elszédülnek, nem mernek járművet vezetni, az életminőségük csökken, és általánosan azzal a tudattal maradnak, hogy velük baj van. Holott csak azt kellett volna tenni, hogy az első hét-tíz nap után, amikor a tünetek már enyhülnek, mert az agy bekapcsolja a kompenzáló és tanulási képességét, el kellene hagyni a gyógyszeres kezelést, és biztatni a pácienseket, hogy mozogjanak, és tanítsák újra az agyukat, hogyan boldoguljon fél füllel. Ez egy gyakori probléma, mégis volt olyan páciens, aki a javaslatok ellenére érezte, hogy mozognia kell, és tett, amit tudott, és ahogy tudta, ami végül is eredményes volt.

– **Milyen egyéb oka lehet még a szédülésnek nagyon röviden összefoglalva?**

– Van a Ménière-betegség, amelyben a kisebb-nagyobb szédüléses időszakok váltakoznak. Ezeket gyakrabban diagnosztizáljuk, mivel hallásproblémával is járnak, és a páciensek nem vesztődnek annyira el.

Vannak keringési zavarok, amelyek a fül nem kielégítő keringése miatt szédüléshez,

egyensúlyzavarokhoz vezetnek. Ez attól függ, hogy az agy melyik területén van, érinti-e a fület, a hallást vagy nem.

Vannak a daganatok, amelyek a neurológia, az idegsebészet hatáskörébe tartoznak. A lényeg az, hogy minél lassabban alakul ki egy funkció elvesztése, annál szerényebbek a tünetek, és a fent említett agyi kompenzálás szép lassan – észrevétlenül – megtörténik.

Érdekes, hogy a drámai tünetegyüttesrel járó belsőfül-betegségek a legegyszerűbbek, a legjobban kezelhetők, mégis azokat csúsztatjuk ki a leginkább a kezünk közül.

– **Szeretnék még a fülzúgásról érdeklődni, az is egy kellemetlen tünet.**

– Számomra a legnehezebben kezelhető, ami, ha magas vérnyomás is okozza, legtöbbször a hallásvesztés miatt alakul ki. Többször az történik, hogy nem kap vért a fülnek egy része, lehet akár hangtrauma miatt, a lényeg az, hogy amikor egy bizonyos frekvencián elvesztődik a hallás, kialakul egy olyan jelenség, mint az amputációs fájdalom. Valami hasonlót sejtünk akkor is, amikor elvesztődik a hallás, úgy véljük, hogy az agy tovább generálja a hiányzó hangot, tehát a fülzúgás az agyban van, ezért annyira nehéz kezelni. Erdemes minden lehetséges belsőfül-vizsgálatot, a hallásteresztet elvégezni, ellenőrizni a vérkeringést, és úgy is nagyon hálátlan ez a helyzet nekünk, orvosoknak, a páciensekről nem is beszélve.

– **Említette a vestibuláris migrént, mit érdemes tudni róla?**

– Amikor az erek túlságosan kitágulnak és összehúzódnak az agyban, fejfájás alakul ki. Előfordulhat, hogy a migrén részeként szédül az ember, amit a kóros értágulat idéz elő. Ez egy határterület a neurológia és a fül-orr-gégészet között, és vannak olyan esetek, amikor a migréngyógyszerrel kezeljük a szédülést, ami egyéb patológia hiányában a migrénes rohamok része. Sokáig én sem tudtam, hogy létezhet ilyen.

– **Van-e még hasonló „érdekesség” a főorvosnő tarsolyában?**

– Megemlíthetem az autóban kialakuló rosszulletet, aminek kapcsán tudni kell, hogy az egyensúly fejleszhető érzék. Én nem végzem a praxisomban, mert nincsen hozzá gépezetem, de olyan helyeken, ahol ennek van kultúrája, azokat a pácienseket, akik rosszul vannak a hajózás, autózás okozta mozgástól, egyensúlytréninggel segítik, hogy bírják ezen kihívásokat. Ez azon az elven alapul, hogy amikor az ember bemegy egy helyiségbe, ahol bűdösség van, és sokat kell ott ülnie, egy idő után már nem fogja zavarni, mert telítődik a szaglóreceptor. Ha a mozgásokra érzékeny emberek rendszeresen olyan gyakorlatokat végeznek, amelyek során elszédülnek, ezáltal annyira túlterhelik az egyensúly-érzékelő rendszerüket, hogy utána egy kis hajóutat észre sem vesznek, mert a vestibuláris rendszerük ingerküszöbje megváltozik. Az úrhajósokat is így edzik, túl vannak terhelve a különböző mozgásformákkal, és így belső fülük is hozzászokik ehhez az állapothoz.

Az időseket is kellene mozgatni, terhelni, hogy ne veszítsék el az egyensúly-érzékelő képességüket; ha valaki állandóan csak fekszik, a belső füle elszokik a mozgásoktól, és egy nagyobb mozgástól elszédül. Ugyanakkor mi magunknak is többet kellene mozogni, hogy edzésben tartsuk ezt a képességünket.

Végül egy nagyon fontos üzenet: mielőtt egy páciens szédülés miatt fül-orr-gégészhez fordul, akkor, ha nem akar kétszer járni, a szédülést gátló gyógyszerei szedését legalább három-öt napra hagyja abba minden félelem nélkül, mert egyébként nem tudunk diagnosztizálni. Az orvosnak kell látnia a szédülést kísérő szemmozgásokat ahhoz, hogy felismerje a működési zavart és az okot. Ha a páciens jól begyógyászva érkezik, akkor ez nehéz feladat, és óhatatlanul többször vissza kell rendeljünk.

Bár, mint említettem, a fülzúgás kezelése gyakran kudarcra van ítélve, a fül-orr-gégésznek jócskán van elégtétele is. Amikor jön egy páciens, aki minden irányban szédül, és egyik felén sem tud aludni, én pedig megtalálom, hogy melyik fülében hol vannak elmozdulva a kristályok, és egyenként visszagurítom a helyükre, majd visszajön, és elmondja, hogy az egész család hálás, ez olyan sikerélmény és jó érzés számomra, amiért nagyon szeretem a fül-orr-gégészetenek ezt a területét.

Ember és állat harmóniája

A cicák időskori tünetei

Szer Pálosy Piroska

Az idő múlása egy bizonyos kor után a házi kedvenceken is megmutatható, akár csak a gazdikon. Megőszülnek, veszítenek aktivitásukból, sokszor pedig észrevehetően változásokon esnek át. A macskák átlagéletkora körülbelül 15 év, de az, hogy egy macska hány évig élhet, a génjeitől és az életmódjától, valamint attól függ, hogy mennyire érinti az időskori gyengeség.

Hány éves kortól számít időseknek egy macska? Miként ismerhetjük fel az öregedés jeleit? – kérdeztük dr. Pálosi Csabát, a Noé Bárkája kisállatklinika vezetőjét.

– Az életkor a genetikai háttértől és az életmódtól függ. Minél egészségesebben él egy állat, annál nagyobb a valószínűsége, hogy az

időskori gyengeség később alakul ki nála. Tény, hogy az alultápláltság vagy a helytelen táplálkozás, valamint az alapbetegségek megrövidíthetik egy macska élettartamát. Sajnos a macskák mai, modern világunkban sokszor még fiatal korban elpusztulnak autóbalesetben, emeletről való kiesés, kutyatámadás stb. következtében. A gazdis macskák életkora azonban gondos odafigyeléssel meghosszabbítható. A kinti életmódot folytató macskák – habár sokkal szabadabb a mozgásterük – különböző fertőzéseknek és parazitás megbetegedéseknek vannak folyamatosan kitéve. A bent tartott macskák – bár védettebbek a kórokozók szempontjából –, az elhízásnak és komplikációinak (ízületi megterhelés, diabétesz, magas vérnyomás, stressz) vannak kitéve. Nagyon sok befogadott macskánál

a gazdi sokszor azzal szembesül, hogy különböző vírusokkal fertőzött, ez pedig időskorra szövődményeket okoz (a macska immunhiányos betegsége, leukémia, a macska koronavírusos megbetegedése). A félévi vagy évi állatorvosi vizsgálat alapja a klinikai vizsgálaton kívül (különösen a vérnyomás, a száj, a fogak vizsgálata) a teljes vérkép és vérbiokémia lenne, figyelembe véve az idősödő macskák hajlamát a vesebántalmakra, húgyúti fertőzésekre, pajzsmirigy-elváltozásokra.

Milyen egészségi gondokkal keresik fel a gazdik az állatorvosi rendelőt?

– A legtöbb idős macskát fogászati problémákkal hozzák be, de a vizsgálatok alapján minden harmadik macskánál beigazolódik a diabétesz, a vesebetegség, és nem elhanyagolandó a demencia megjelenése sem. Ezért érdemes nagyon odafigyelni a testsúly változására (akár csökken, akár nő), az alomtálcá használatának gyakoriságára, a benne található ürülékre, illetve a vizelet mennyiségére és minőségére, a cicá mozgására, továbbá a viselkedésében beálló változásokra. Minden apró változás jelzésértékű lehet, például, ha többet alszik, elbújik, agresszívvá válik. Akárcsak az embereknél, az öregedési folyamat minden macska esetében különböző életkorban kezdődhet el. Idősebb cicáknál sokszor komoly, előrehaladott fogászati problémák jelentkeznek, ennek megelőzése érdekében fontos a szájüreg rendszeres vizsgálata és karbantartása. A

Fotók: Vajda Gyöngyi

fogászati probléma sokszor erős fájdalommal jár, ami étvágytalansághoz és gyors fogyáshoz vezet. A macska teste általában hétéves korában kezdi el mutatni az öregedés első jeleit, de a tünetek körülbelül 12 éves kor után jelentkeznek. Emberi években számítva egy tízéves macska életkora egy 56 éves ember életkorának felel meg, de egy macska akár 20 évig is élhet. Az idősödő állatoknál gyakran megfigyelhető a szőrzet szürkésfehér elszíneződése, különösen a fej területén, a kor előrehaladtával ugyanis a szőrzet fakóbbá válik. Mivel az ízületek kevésbé rugalmasak – különösen, ha ízületi gyulladás áll fenn, ami fájdalmat és mozgási nehézséget okozhat –, csökken az a képességük, hogy megfelelően tisztálkodjanak, és megpróbálják a szőrzetükön is. Az idős macskáknak gyengébb az immunrendszerük, fogékonyabbak a fertőzésekre és betegségekre, ezért az időskori gyengeség is gyorsabban jelentkezhet. A betegségek korai felismerése érdekében nyolc év feletti

macskáknál ajánlott félévente időskori szűrővizsgálatot végeztetni. Az éves vizeletvizsgálat azért fontos, hogy az állatorvos megállapíthassa, hogy az idős macska étrendjének megváltoztatására. Az is kiderülhet, ha speciális tápra van szüksége, például vesebetegség vagy valamilyen intolerancia miatt. Egy rutinvizsgálat során ellenőrizni kell a teljes vérképet, a pajzsmirigyet, el kell végezni a vizeletvizsgálatot és a szívféregszűrést is.

Összegezve: a hangsúly a félévi/évi klinikai vizsgálaton van (súlymérés, a vérnyomás és a vércukorszint mérése, vizeletvizsgálat, fogak vizsgálata). Ezek mellé ajánljuk a vizeletvizsgálatot (vérkép és vérbiokémia), különösen figyelve a veseműködést jelző paraméterekre (SDMA, kreatinin), illetve a pajzsmirigy- és szívrendellenességeket jelző paraméterekre. Az időszakos féregtelenítések, oltások sem maradhatnak el, ugyanakkor a monitorozás részét képezi a diéta megbeszélése is a gazdival – emelte ki a szakember.

1.		AB OVO	... DEREK (SZÍNÉSZNŐ) FOGORVOS	A KÉN ÉS AZ ARGON VEGYJELE	A CINK VEGYJELE	NŐI NÉV (FEBR. 6.)	A HÁZBA ÚJ-ZÉLANDI ÖSLAKÓ	... CHACO (DÉL-AMERIKAI RÉGIÓ)	BÁTORKODIK	ANTE MERIDIEM (RÖV.)	NÉMET VÁROS	IDŐS (RÖV.) ÖGÖRÖG PIACTÉR	FORMA	VIETNAMEI HOLDÚJÉV	AZ EGYIK OLDAL
Stendhal (igazi nevén Henri Beyle) francia író jó tanácsát idézzük a rejtvény fősoraiban.		N													Z
	PARIPA		CELEBESZI VADTULOK CSERMELY				RESZKET NÉP (NÉMET)					TALÁLÓ LÉTEZETT			
	KIS SZÜRKE RÁGCSÁLO BECÉZETT OLGA			HATLÁBÚ LÉNY MASHOLLÉT IGAZOLÁSA					CIKKSOROZAT HELYE BOLT (ANGOL)					FÉLÁRI HÁROM (OLASZ)	
2.	M	POHÁRKÖSZÖNTŐ (ANGOL)	RÉGI ERŐD VÉG (NÉMET)	IDEGEN ÁRON LAPP-FINNTÓ				SZÖGLET NDK TERRORINTÉZMÉNY VOLT						NÖVÉNY RÉSZÉ NŐI NÉV (DEC. 22.)	
	AZ EGYIK PINCÉR			OLASZ NÉVELŐ AZ EGYIK MŰZSA		FRANCIA SZEMÉLY-NÉVMÁS ÁLLÓVÍZ		TESTRÉSZI NÉMET-LENGYEL FOLYÓ			... CAPONE (GENGSZTER) ÉNEKLŐ-HANG		HARMAT-CSEPPKEI VÁKUUM		
	SZÍNHÁZI FIGYELMEZTETŐ KELLÉK		CSILLAG TETŐPONT SAVVAL LYUKASZT			TOJÁSOKON ŪLA TYŪK MASTÓL HIV TÁNCRA						JELENSÉG KÜLSŐ JELE RÉGÉSZ ŐRÖME			
	MAGYAR GENERÁLIS (ANDRÁS, GRÓF)		ERŐSZAKKAL ELVESZ PÁDIMENTUM				ŐRÖL VAGYONA VAN					KESERVEN SÍR OKTAT			SZEMÉLY-NÉVMÁS REG ÉS ... (ARANY J.)
	OSZTRÁK, SVÉD ÉS SPANYOL AUTÓJEL		INDUSZTRIÁLIS AIR INDIA (RÖV.)			ÁLMOSS ANYJA EBLAK					LATIN ÉS AZ ARGON VEGYJELE		ÉBRED GYÓGYSZERTÁR		
	ATTÓL KEZDVE! KERGET		OLASZ HEGEDŪKÉSZÍTŐ MONDA		ANTIK ...LOLLÓBRI-GIDA (SZÍNÉSZNŐ)			TŰZETES KIS MÉRTÉKBEN							MŰVET LÉTREHOZÓ
		ALARM RAINER MARIA... (KÖLTŐ)		SOR ERDŐVIDÉKI VÁROS			IDEGEN KÜZDŐTÉR STURM UND ... (IROD. IR.)							A TANTÁL VEGYJELE BIZONYOS IDEJE	
	ÉSZAKI VÁLTÓPÉNZ		PÁROSAM ŐRÖL! MEGSZÉGYENÍT		KETTŐ(S) (LATIN) ANGOL MÁRIA	FÁBA VÉSTAN		RÓMAI 550 AZ ŐTŐ EGYIKE			JOSZIP BROZ... KÉZZEL FOG				LITER (RÖV.) FINOMMŰSZERÉSZ
	BALTI FŐVÁROS		MASZKAT LAKÓJA A KÖTÉS LÉNYEGE!				PÖDÖR LÁRMA					REJTETT TÉNY RÓMAI 502			
	ÁTKAROLÓ			KÉZI HOSSZMÉRET FÉL NYÍL!			ERŐSEN TAPAD CÉGFÉLE (RÖV.)						SZŐLŐTÁMASZ TEMESPARTOK!		
	MAKÓ PÁRATLAN!		ÚJRAFOGALMAZÓ EGYESI!			... PREDÁ (ROMÁN ÍRÓ) EZERI!				... PAVONE (ÉNEKESNŐ) EGYEI!					KERESZTŰL
	L.N.J.													..., KAPA ÉS A NAGY-HARANG (SZÓLÁS)	

November 28-i rejtvényünk megfejtése: **Az igazi színház nem individuális alkotás, hanem kollektív mű.**

Románia fellebbez

A Román Labdarúgó-szövetség (FRF) fellebbez a Nemzetközi Sportdöntőbíró-ságnál az UEFA fegyelmi döntése ellen, amelyben 128 ezer eurós pénzbírság kifizetésére kötelezték a november 15-én a bukaresti Nemzeti Arénában rendezett, Koszovó elleni mérkőzésen történt incidensek miatt.

Mint ismert, a mérkőzést félbe kellett szakítani, mivel a vendégcsapat kevesebb mint két perccel a hosszabbítás vége előtt nem volt hajlandó folytatni a játékot. A bíró

több mint egyórás várakozás után kénytelen volt véget vetni a találkozónak, mivel csak a román csapat maradt a pályán.

A szövetség úgy véli, hogy bár a mérkőzés eredményét 3-0-lal a román csapat javára írták, az UEFA által kiszabott pénzbüntetéseket indokolatlanok, és felhívták a figyelmet a koszovói szövetséggel szembeni fellépés hiányára. Mint ismert, a 128 ezer eurós bírság legnagyobb részét – 50 ezer eurót – a magyarelles megnyilvánulások miatt szabta ki az UEFA.

Arcpirító eredmények a nőknél

A magyar női labdarúgó-válogatott 1-1-es döntetlent játszott felkészülési mérkőzésen Máltán, tegnap. Románia is játszott, Tirgovistén fogadta Albániát, és 2-1-re alulmaradt.

Ezt hogyan? 2. ligás ellenféltől kapott ki a Sepsi OSK

Meglepetésre 3-1-re kikapott tegnap a Sepsi OSK a labdarúgó-Románia-kupa csoportkörében a 2. ligás Resicabánya otthonában. Ugyancsak tegnap simán nyert a Rapid Bukarest a CS Afumati ellen, az eredmény 3-0. Egy másik mérkőzésen: Farul – Hermannstadt 1-1.

A 2. ligás Nyárádtói Unirea 2018 ma 14 órától a superligás Aradi UTA-t fogadja. Televíziós közvetítések (a DigiSport és a Prima Sport csatornán): Kolozsvári Sănătatea – Jászvásári CSM Politehnica (14 óra), Karácsonkői Ceahlăul – Kolozsvári CFR 1907 (18 óra), Agricola Borcea – Bukaresti FCSB (20.30 óra).

Fotó: a román labdarúgó-válogatott közösségi oldala

Európai focikörkép

* **Angol Premier Liga, 13. forduló:** Brentford – Leicester 4-1, Brighton & Hove Albion – Southampton 1-1, Chelsea – Aston Villa 3-0, Crystal Palace – Newcastle United 1-1, Liverpool – Manchester City 2-0, Manchester United – Everton 4-0, Nottingham Forest – Ipswich 1-0, Tottenham – Fulham 1-1, West Ham United – Arsenal 2-5, Wolverhampton – Bournemouth 2-4; **14. forduló:** Ipswich – Crystal Palace 0-1, Leicester – West Ham United 3-1. **Az élcsoport:** 1. Liverpool 34 pont, 2. Chelsea 25, 3. Arsenal 25.

* **Spanyol La Liga, 15. forduló:** Alavés – Leganés 1-1, FC Barcelona – Las Palmas 1-2, Sevilla – Osasuna 1-1, Villarreal – Girona 2-2, Rayo Vallecano – Athletic Bilbao 1-2, Mallorca – Valencia 2-1, Real Madrid – Getafe 2-0, Real Sociedad – Betis 2-0, Valladolid – Atlético Madrid 0-5, Espanyol – Celta Vigo 3-1; **19. forduló:** Mallorca – FC Barcelona 1-5. **Az élcsoport:** 1. FC Barcelona 37 pont, 2. Real Madrid 33, 3. Atlético Madrid 32.

* **Olasz Serie A, 14. forduló:** Bologna – Venezia 3-0, Cagliari – Hellas Verona 1-0,

Como – Monza 1-1, Lecce – Juventus 1-1, AC Milan – Empoli 3-0, Parma – Lazio 3-1, AS Roma – Atalanta 0-2, Torino – Napoli 0-1, Udinese – Genoa 0-2. **Az élcsoport:** 1. Napoli 32 pont, 2. Atalanta 31, 3. Inter 28, 4. Fiorentina 28, 5. Lazio 28.

* **Német Bundesliga, 12. forduló:** RB Lipsce – Wolfsburg 1-5, Borussia Dortmund – Bayern München 1-1, Heidenheim – Eintracht Frankfurt 0-4, Werder Bremen – VfB Stuttgart 2-2, Freiburg – Mönchengladbach 3-1, Augsburg – Bochum 1-0, Mainz – Hoffenheim 2-0, Union Berlin – Bayer Leverkusen 1-2, St. Pauli – Holstein Kiel 3-1. **Az élcsoport:** 1. Bayern München 30 pont, 2. Eintracht Frankfurt 26, 3. Bayer Leverkusen 23.

* **Francia Ligue 1, 13. forduló:** Reims – Lens 0-2, Le Havre – Angers 0-1, Toulouse – Auxerre 2-0, Montpellier HSC – Lille 2-2, Paris St. Germain – Nantes 1-1, Olympique Marseille – AS Monaco 2-1, Lyon – Nice 4-1, Stade Rennes – St. Etienne, 5-0, Brest – Strasbourg 3-1. **Az élcsoport:** 1. Paris St. Germain 33 pont, 2. Olympique Marseille 26, 3. AS Monaco 26.

Röviden

* Nem sikerült a bravúr a Kolozsvári U-BT férfi-kosárlabdacsapatának a BKT Eurocup sorozatban. A román bajnok kedd este 103:96-tal gyengébbnek bizonyult ljubljanai vendéglátójánál, a Cedevita Olimpija csapatánál. A Mihai Silvășan irányította együttes ezzel a kudarcral öt győzelem mellett immár öt vereséget számlál.

* Kikapott a Voluntari a férfikosárlabda Észak-európai Ligában. A román együttes a Newcastle Eagles vendégeként első vereségét szenvedte el a sorozatban kedden, az eredmény 84:80.

* A Vasas vereséggel zárta a férfívízilabda Bajnokok Ligája csoportkörét, miután 17-9-re kikapott a montenegrói Jadran Herceg Novi otthonában. Az már korábban eldőlt, hogy a magyar együttes nem végezhet az első két hely valamelyikén, így átkerül az Eurokupa-pálya.

* Az MTK 3-1-re legyőzte a vendég Pakstot a magyar labdarúgó NB I ötödik fordulójából elhalasztott és kedden pótoltt mérkőzésén. A meccset a Paks nemzetközi kupaszereplése miatt halasztották el augusztusban. A két csapat szombaton újra megmérkőzik egymással, de akkor Pakson.

* Győzelemmel mutatkozott be Ruud Van Nistelrooy a Leicester City kispadján. A holland szakember új csapata kedden 3-1-re nyert a vendég West Ham United ellen az angol labdarúgó-bajnokság 14. fordulójában.

* A listavezető FC Barcelona 5-1-re nyert a Mallorca otthonában a spanyol labdarúgó-bajnokság 19. fordulójából előre hozott mérkőzésén, kedden. A találkozót azért rendezték meg most, mert a forduló januári időpontjában a kedden és szerdán érintett csapatok a spanyol Szuperkupa négyes döntőjében szerepelnek majd a szaúdi Dzsiddában.

Az esélytelennek tekintett Románia a női kézilabda-Eb középdöntőjében

A román válogatott bejutott a női kézilabda Európa-bajnokság középdöntőjébe, miután kedden 27-25-re nyert Szerbia ellen, Montenegró pedig 28-21-re felülmúlta Csehországot. Bravúr ez a javából, ugyanis a szakma egybehangozóan esélytelennek tekintette a nemzeti együttest, ugyanis a csapatból több tapasztalt játékos kimaradt, így a válogatottporondon nagyjából tapasztalatlanok tekintett fiatal kézilabdázókra is jelentős mértékben hagyatkoznia kell Florentin Pera vezetőedzőnek.

Az Uros Bregar, a Bajnokok Ligája-cimvédő Győr másodedzője vezette szerbek pont nélkül, a románok két ponttal várták utolsó csoportmeccsüket. A továbbjutásra – a magyar válogatottat is felvonultató, szintén debreceni középdöntőbe – mindkét félnek volt esélye, igaz, egyiküknek sem volt teljesen saját kezükben a sorsuk.

A nézőtérén – ahol feltűnt a szabadnapos és már középdöntős magyar válogatott néhány játékosa is – a román szurkolók voltak jelentős többségben, Aradtól Nagyváradig számos helyről érkeztek a kifeszített zászlók tanúsága szerint. A pályán viszont inkább a szerbek akarata érvényesült, akik 19 perc elteltével 11-7-re vezettek.

A második féldő eleje a kiállításokról szólt – volt, hogy a szerbeknél öt, a románoknál négy

mezőnyjátékos volt a pályán –, miközben előbbieket nem tudtak eltávolítani, utóbbiak viszont nem tudtak egyenlíteni. Az utolsó negyedórához érkezve a románok részcelja valósult meg, 22-22-nél utolérték riválisukat.

A hajrában a románok már 26-23-ra is vezettek, a szerbek az

A gólszerzők

* **Románia:** Ștefania Stoica 5, Sonia Seraficeanu 5, Alisia-Lorena Boiciuc 4, Andreea-Cristina Popa 3, Lorena Ostase 3, Bianca Bazaliu 2, Sorina Grozav 2, Alexandra Dindiligan 1, Alicia Gogirlă 1, Corina Lupei 1.

* **Szerbia:** Andzsela Janjuszevic 7, Szanja Radoszavljevics 4, Emilija Lazics 3, Jovana Jovovics 3, Marija Petrovics 3, Dunja Radevics 2, Jovana Riszovics 1, Una Obrenovics 1, Nikolina Vidics 1.

utolsó percben az egyenlítésért támadhattak, de nem életek a kínáló

végül két találattal kerekedtek felül az 1366 drukker előtt lejátszott találkozós lehetőséggel. A románok lálkózon.

A középdöntő-csoportok állása

* **I. csoport (Debrecen):** 1. Franciaország 2 (35-22), 2. Magyarország 2 (32-25), 3. Montenegró 2 (27-25), 4. Románia 0 (25-27), 5. Svédország 0 (25-32), 6. Lengyelország 0 (22-35);

* **II. csoport (Bécs):** 1. Norvégia 2 (33-26), 2. Hollandia 2 (29-22), 3. Dánia 2 (35-30), 4. Svájc 0 (30-35), 5. Szlovénia 0 (26-33), 6. Németország 0 (22-29).

A hatszoros csoportok első két helyezettje az elődöntőbe jut, a harmadikok pedig az ötödik helyért mérkőzhetnek.

Hivatalos menetrend Debrecenben

* december 5., csütörtök: Svédország – Lengyelország (16.30 óra), Franciaország – Románia (19.00), Magyarország – Montenegró (21.30);

* december 6., péntek: Svédország – Románia (16.30), Franciaország – Montenegró (19.00), Magyarország – Lengyelország (21.30);

* december 8., vasárnap: Montenegró – Lengyelország (16.30), Magyarország – Románia (19.00), Svédország – Franciaország (21.30);

* december 10., kedd: Románia – Lengyelország (16.30), Magyarország – Franciaország (19.00), Svédország – Montenegró (21.30).

Iváncsik Gergő bekerült az EHF Hírességek Csarnokába

Iváncsik Gergő, a magyar válogatott és a Veszprém legendás játékosa bekerült az Európai Kézilabda-szövetség (EHF) Hírességek Csarnokába. A 2017-ben visszavonult balszélső beiktatási ünnepségét jövő szombaton, az EHF bécsi központjában rendezik.

Iváncsik 1998 és 2000 között a Győr, majd 2017-ig a Veszprém együttesét erősítette. 16-szoros magyar bajnok (2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017), 14-szeres Magyar Kupa-győztes (2002, 2003, 2004, 2005, 2007, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017), háromszor játszott Bajnokok Ligája-döntőt (2002, 2015, 2016), 2008-ban nyert KEK-et, 2015-ben és 2016-ban SEHA Ligát. A Veszprém színeiben 718 mérkőzésen 2262 gólt dobott.

A magyar válogatottban 270-szer jutott szóhoz, és 696 gólt szerzett. A 2004-es és 2012-es olimpián negyedik volt a csapattal, világbajnokságon két hatodik hely (2003, 2009) a legjobb eredménye.

2010-ben pályára lépett a világválogatottban, és abban az esztendőben őt választották meg Magyarországon az év legjobb férfi játékosának.

A szerb Katarina Bojicic (j) és a román Angela Ștefania Stoica a női kézilabda-Európa-bajnokság Szerbia – Románia mérkőzésén a debreceni Főnix Arénában 2024. december 3-án.

Fotó: MTI/Czeglédi Zsolt

Januári egyensúly a pénztárcákban: ezúttal sem (lesz) egyszerűbb

– Mikor lesz olyan emelés, ami nem jár mínusszal? –

Január elsejétől a minimálbér 3700 lejről 4050 lejre nő, ez nagyjából 9,5%-os emelkedést jelent, a földgáz ára pedig 10%-kal fog drágulni. Hogy ez ismét kiknek okoz nehézséget? Például annak az 1 millió 900 ezer nyugdíjasnak, akik a szeptemberi emelés után is havi 2000 lejnél kevesebb jövedelmmel rendelkeznek. Térjünk ki a részletekre...

Tasnády Ádám

A Romániai Energiaszolgáltatók Egyesülete arra figyelmeztet, hogy a fogyasztók gázszámlája 2025. január 1-jétől mintegy 10%-kal fog emelkedni, mivel a gáz beszerzési költségei emelkedni fognak, ugyanis azt piaci áron kell majd megvásárolni. A szállítók a kormányhoz fordulnak – írja az *Economica.net*. Január 1-jétől megszűnik a 120 lej/MWh áron történő földgázvásárlás. Ez azt jelenti, hogy a szolgáltatóknak nem lesz többé 120 lejes gázbeszerzésük, a raktárakból vagy a piacról fogják a gázt – piaci áron – szállítani. „Ugy véljük, hogy a lakossági fogyasztók által fizetett gáz ára január 1-jétől nőni fog, de nem emelkedhet 0,31 lej/kWh fölé,

tási intézmény van, amelyet fával fűtenek. Az Oktatási Minisztérium szerint országszerte több mint 7000 iskolát és óvodát fűtenek fával. A Romsilva Országos Erdészeti Hivatal közleménye szerint 2024 végéig közel 2 millió köbméter tűzifát biztosítanak a romániai lakosság számára. Az átlagos tűzifaár héa nélkül 282 lej köbméterenként, amely megfelel a tavalyi árszintnek. A Romsilva hangsúlyozta, hogy bizonyos erdészeti társaságok kérésre és térítés ellenében vállalják a tűzifa házhoz szállítását és felhasítását is. A statisztikai adatok szerint Romániában a háztartások közel fele, azaz mintegy 3,5 millió otthon fával fűt, ami a vidéki területeken különösen elterjedt. Ugyanakkor több mint 7300 háztartásban élnek olyan hátrányos helyzetű családok, akiknek még tűzifára sincs pénzük.

Tény ami tény, az alacsony jövedelemmel rendelkező családok, az egyedülálló személyek és a kisnyugdíjasok novembertől jövő márciusig kapnak segítséget a földgáz, a villamos energia vagy a szilárd és olaj tüzelőanyagok költségeinek fedezésére. A jogosultsághoz az egy főre eső havi nettó jövedelem nem haladhatja meg az 1386 lejt. Az igényléseket a támogatási időszak-

Évente egyszer aktualizálják majd a bruttó minimálbért

A képek illusztrációk (Fotók: Nagy Tibor)

mányhatározatban szabják meg, szem előtt tartva a lakosság élet- és munkakörülményeinek javítását és „a méltó életszínvonal biztosítását”. A kormányhatározatban megszabott bruttó minimálbért évente egyszer aktualizálják a szakszervezetek és a munkaadók országos szövetségeinek konzultálásával. A jogszabály azt is rögzíti, hogy egy alkalmazott az egyéni munkaszerződése megkötésétől számított legtöbb 24 hónapon át kaphat minimálbért, utána emelni kell a fizetését. A minimálbérre vonatkozó rendelkezések megsértése alkalmazottanként 3000 és 5000 lej közötti bírsággal büntendő. A bírság összege azonban nem haladhatja meg a vállalatonkénti 200 ezer lejt.

Aktualizálásról beszélünk egy olyan országban, ahol minden növekedést más emelés is követ. Természetesen az állampolgárok 2-3 napig örülnek egy-egy emelésnek, ugyanis a kormány azonnal gondoskodik arról, hogy nehogy főlösleg maradjon a pénztárcánkban.

De mi a helyzet azokkal, akiknek az emelés is mínuszról indul, vagy azt eredményez? A többléről már nem is beszélve...

A nyugdíjak újraszámítása szeptemberben átlag 499 lejjel növelte a nyugdíjasok jövedelmét az előző hónaphoz képest, októberben az átlagnyugdíj 2.792 lej maradt. Az Adevarul által elemzett adatok szerint csaknem 1 millió 900 ezer nyugdíjasnak a szeptemberi emelés után is havi 2000 lejnél kevesebb a jövedelme. Ez azt jelenti, hogy a 4 és fél millió nyugdíjasból majdnem kétfelémillióan élnek mélyszegénységben.

Az Európai Unió országai közül Románia azon kevés országok közé tartozik, ahol a legmagasabb az energiaszegénység szintje – írta Facebook-oldalán *Sebastian Burduja* energiaügyi miniszter. A tárca vezetője szerint természetesnek vesszük, hogy otthon felkapcsolhatjuk a villanyt, bekapcsolhatjuk a tévét vagy a mikrohullámú sütőt, van fűtés és meleg víz. Elmondta: „Nem beszélhetünk esélyegyenlőségről az oktatásban, ha az egyik gyermek a számítógépen, a másik pedig csak gyertyafényenél, néha fagyoskodva tudja elkészíteni a házi feladatát”. Burduja szerint Romániában a legalacsonyabb az egy főre jutó energiafogyasztás Európában, alacsonyabb, mint Ukrajnában vagy Moldovában: a háztartások mintegy

harmadát érinti – különböző mértékben – az energiaszegénység jelensége.

Azt hiszem, Burduja mindent elmondott: nem beszélhetünk egyenlőségről, főleg nem esélyegyenlőségről. Mindenki úgy osztja be a kicsit, a keveset, a sokat és a nagyon sokat, ahogyan tudja. Ki árammal, ki gyertyával, ki gázzal vagy fával – egy biztos, az energiaszektorban elég nagy gáz van...

Úgy gondolom, Románia gazdasági kihívásai 2025-ben tovább mélyítik az állampolgárok mindennapi terheit. Miközben a minimálbér és a nyugdíjak „emelése” fontos lépés, a növekvő energiaárak és az infláció gyorsan felemészthetik az ezekből származó többletjövedelmet. Az energiaszegénység széles rétegeket érint, különösen a kisnyugdíjasok és hátrányos helyzetű családok körében. Az intézkedések és támogatások ellenére a rendszer nem képes átfogó megoldást nyújtani a méltányos életkörülmények biztosítására. A gazdaságpolitikai döntések jövőbeli fenntarthatósága elengedhetetlen ahhoz, hogy az emelések ne csak számokban, hanem a lakosság életminőségében is érezhetőek legyenek.

Január elsejétől jelentősen nő a kisfogyasztók gázszámlája

ami a plafon” – mondta *Laurentiu Urulescu*, a Romániai Energiaszolgáltatók Egyesületének (AFEER) elnöke.

Drágulásról érkezett jelentés, holt az Európai Unió legfrissebb gázpiaci jelentéséből az derül ki, hogy 2024 második negyedében Románia volt az EU legnagyobb gáztermelője. Ebből azonban a lakosság a hatósági árszabályozás miatt nem érzékelt semmit, továbbra is egy megszabott, kedvező áron vásárolta a földgázt. Ugyanakkor azzal is tisztában kell lenni, hogy a fűtésszezon ideje alatt Románia földgázimportra szorul. Ez megváltozhat 2027-ben, amikor elkezdődik a Neptun Deep-kitermelés, attól kezdve Románia az Európai Unió legnagyobb gáztermelője lesz, mutatott rá *Nagy Bege Zoltán* energiaügyi szakember a Marosvásárhelyi Rádióban még októberben.

Ami a fűtést illeti, mint érdekeség: az ország iskoláinak és óvodáinak több mint 40%-át fával fűtik – derül ki az Oktatási Minisztérium nemrégiben kiadott jelentéséből. Több vidéki óvoda még mindig fatüzelésű kályhát használ, hogy melegben tartsa a gyerekeket és a tanárokat. Teleorman megyében például több mint 200 olyan okta-

ban minden hónap 20-áig lehet benyújtani. Az állami támogatást már el is kezdték átutalni.

November 29-én megjelent a Hivatalos Közlönyben a gazdaságbeli bruttó minimálbér emelésére vonatkozó kormányhatározat – adta hírül a Rador. Ennek megfelelően január 1-től a minimálbér 3700-ról 4050 lejre emelkedik, ami majdnem 9,5 százalékos növekedést jelent. Erre az összegre vetik ki a személyi jövedelemadókat, valamint társadalombiztosítási és egészségbiztosítási járulékokat számítanak fel. Ennek következtében a minimálbérrel fizetett munkavállalók 2430 lej nettó összegben részesülnek majd. A minimálbér összege így csupán 67 lejjel növekszik. A jelentősebb emeléshez a kormánynak egy másik jogszabályt is el kellett fogadnia, amellyel lehetővé teszi, hogy jövőre is alkalmazni lehessen a 300 lejes adómentességet. Ezzel 2574 lejre emelkedne a nettó minimálbér a jövő évtől.

Klaus Iohannis leköszönő államfő is nyilatkozott az emeléssel kapcsolatban:

A jogszabály a megfelelő európai uniós minimálbérekről szóló 2022/2041-es irányelvet ülteti át a román jogrendbe. A törvény szerint a bruttó minimálbért évente kor-

Nem beszélhetünk esélyegyenlőségről az energiaszektorban

Koalíciós tárgyalások

Marcel Ciolacu maradhat a kormányfő

Marcel Ciolacu kormányfő kedden arról számolt be a Facebook-oldalán, hogy találkozott a Mentsétek Meg Romániát Szövetség (USR) elnökével és a második elnökválasztási fordulóra bejutott államfőjelöltjével, aki-vel az Európa-barát parlamenti többségről és a kormányalakítási lehetőségekről tárgyalt.

Bejegyzése szerint a kormányfő találkozni készül azoknak a további pártoknak a vezetőivel is, akik már bejelentették, hogy részt kívánnak venni egy olyan koalícióban, amelyik folytatná Románia uniós forrásból történő fejlesztését. Ciolacu lényegesnek nevezte, hogy Románia megőrizze a jelenlegi euroatlanti pályáját. Szerinte erre szavaztak vasárnap a választók is, akik azt is szeretnék, hogy a politikusok határozottabban védjék a hagyományos értékeket, a nemzeti identitást és a hitet. Közölte, hogy ehhez kívánja tartani magát, és ezt elmondta kedden Elena Lasconinak, mint ahogy el fogja mondani a többi pártvezetőnek is.

Elena Lasconi, a Mentsétek Meg Romániát Szövetség (USR) elnöke

szerdán kijelentette, hogy a Szociáldemokrata Párt (PSD) jogosan kérheti a kormányfői tisztséget.

A parlamentben tartott sajtótájékoztatóján a második elnökválasztási fordulóra bejutott államfőjelölt kifejtette, hogy a koalícióra készülő Európa-barát pártoknak félre kell tenniük a büszkeséget, és a szakértelem, illetve a parlamenti választásokon elért eredmények alapján kell tárgyalniuk a miniszteriumok elosztásáról.

A hozzáértésnek mindenképpen a legfontosabb kritériumnak kell lennie. A PSD jogosan kérheti a miniszterelnöki tisztséget – mondta az USR elnöke, majd hozzátette:

nem zárja ki, hogy államfőként Marcel Ciolacut kéri fel kormányalakításra, ha ezt a PSD elnöke „is szeretné”, de előbb le kell folytatni a tárgyalásokat. Lasconi elmondta: kész bocsánatot kérni azon politikusoktól, akiket megsértett egyes korábbi kijelentéseivel. Hangsúlyozta: nincs helye most a büszkeségnek, mert Románia sorsa fog kockán.

„Európa-barát kormány kialakításán dolgozunk, hogy ne tereljük Romániát Oroszország felé, vagy, ami még súlyosabb, ne kínáljuk fel tálcán országunkat, amelyért emberek áldozták életüket” – mondta az államelnökjelölt. (Agerpres)

A hirdetési rovatban megjelent közlemények, reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

MINDENFÉLE

KÚTÁSÁST vállalunk géppel vagy kézzel. Tel. 0765-385-595. (22515)

SZERETNÉ szobáját felújítani, szeretne egy szobafestést, bármilyen meszelést vagy kisebb javítást? Hívjon a 0742-344-119-es telefonszámon. Vilmos. (24575)

VÁLLALUNK cserépforgatást, tetőjavítást, kerítés-, kapujavítást, kintibenti meszelést, glettelést, bármilyen kisebb vagy nagyobb építkezési munkát. Nyugdíjasoknak 18% kedvezmény. Tel. 0748-087-920, Szabo Attila. (24382)

MEGEMLÉKEZÉS

Nem múlnak ők el, kik szívünkben élnek, itt maradnak bennünk örök csendességben.

Fájó szívvel emlékezünk a drága jó édesapára, nagypára, apósra és testvérré, a nyáradkőszvényesi id. SIMONFI GÉZÁRA halálának negyedik évfordulóján. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!

Szerettei. (22519)

Kegyelettel és szeretettel emlékezünk

VÉGH FERENCZ

volt nyáradmagyarósi lakosra halálának 14. évfordulóján.

Isten nyugtassa békében!

Szerettei. (24585-I)

Kegyelettel emlékezünk

FEKETE SÁNDORRA,

aki már egy éve távozott közülünk.

Béke poraidra, SÁNDOR!

A gyászoló

család. (24580-I)

Szomorú szívvel emlékezünk a nyáradkőszvényesi születésű

SIMONFI GÉZÁRA

halálának negyedik évfordulóján. Nyugodjál békében!

Testvéred, Árpád

és családja. (24570)

Kegyelettel és örök szeretettel emlékezünk a drága férjre,

édesapára és nagytatára,

TÓTH DÉNESRE

halálának 20. évfordulóján.

Emléke legyen áldott!

Szerető családja. (24571-I)

A Maros Megyei Tanács és a Maros Megyei Prefektusi Hivatal várja a kántálókat

A karácsonyi ünnepek közeledtével a Maros Megyei Tanács és a Maros Megyei Prefektusi Hivatal idén is várja a kántálókat a Közigazgatási Palotába december 18-án és december 19-én.

Az érdeklődők december 11-én 14 óráig jelentkezhetnek a következő telefonszámon: 0265/263-211, 1259-es mellék, kapcsolattartó: Livia Fabian.

Szeretettel várjuk!

Maros Megyei Tanács

Maros Megyei Prefektusi Hivatal

Kebeleszentiványon és Kebelében szünetel a vízszolgáltatás

Az AQUASERV Rt. felhívja a fogyasztók figyelmét, hogy betervezett hálózatfejlesztési/karbantartási munkálatok miatt december 6-án 9 órától 15 óráig (becsült időpont) felfüggeszti az ivóvíz-szolgáltatást

Kebeleszentiványon és Kebelében.

Felhívjuk a fogyasztók figyelmét, hogy a vízszolgáltatás újraindításakor előfordulhat, hogy a vezetékben lévő lerakódások felkavarodása miatt a csapból rövid ideig zavaros víz folyik. Javasoljuk, hogy ezt a vizet, ameddig kitisztul, csak háztartási célokra használják.

Elnézést kérünk a kellemetlenségért. Köszönjük a megértést!

AQUASERV RT., Marosvásárhely

Árverés

Szászrégenben, az Adó- és Pénzügyi Osztály Mihai Viteazu u. 2. szám alatti székhelyén 2024. december 20-án 11 órakor nyilvános árverésen értékesítik az alábbi ingatlant:

• téglából épült cseréptetős ház (két szoba, konyha, kamra, előszoba, veranda) Szászrégenben, a Nagypiac utca 4. szám alatt. Telekkönyvszáma 53619/Szászrégen, az adós NICO CRIS FOOD KFT. tulajdona. A kikiáltási ár, 363.670 lej, a becsérték 100%-a, első árverés.

A 2015. évi 207-es, a pénzügyi eljárásra vonatkozó törvény 250. cikkelye 4. bekezdésének i pontja előírásai alapján felkérjük mindazokat, akik valamilyen címen jogot formálnak a fenti javakra, hogy értesítsék erről a végrehajtót legkésőbb egy nappal az árverés időpontja előtt.

Akik érdekeltek a vásárlásban, jelenjenek meg az árverésen a megszabott helyen és időben, és legkésőbb egy nappal az árverést megelőzően nyújtsák be a következő iratokat: vásárlási ajánlat, a kikiáltási ár 10%-át kitevő részvételi díj kifizetését igazoló irat – a pénz a Szászrégeni Kincstárba az IBAN RO64TREZ477506701XXXXXX számlára kell átutalni, adószám 4322653, címzett a Szászrégeni Adó- és Pénzügyi Osztály –, kifizetési nyilvántartási szám: 8263003240000000000230 (Nico Cris Food Kft.) vagy mutassanak be banki garancialevelet a kikiáltási ár 10%-áról; az ajánlattevőt képviselő személy meghatalmazása, romániai jogi személyek esetén a Cégbíróság által kibocsátott bejegyzési okirat másolata, külföldi jogi személyek esetén a bejegyzési okirat román nyelvű fordítása, romániai magánszemélyeknek a személyazonosságát igazoló irat másolata, ahhoz, hogy a megszabott helyen és időben részt vehessenek az árverésen.

Jelen hirdetés kifüggesztésének időpontja: 2024. december 5.

A hirdetést kifüggesztik a Szászrégeni Adó- és Pénzügyi Osztály székhelyén, Szászrégenben, a polgármesteri hivatalban, az adós székhelyén, valamint megjelenik a Pénzügyminisztérium honlapján.

Bővebb felvilágosítás a 0265/512-591-es telefonszámon (adóbegyűjtő és végrehajtó iroda).

FONTOS TELEFONSZÁMOK

• Romtelecom-tudakozó	- információ	- 0766-121-234	- vidék	- 0265/929
• Központosított ügyelet	(Rendőrség, Tűzoltóság, SMURD, Csendőrség, Mentőállomás):	112	• Delgaz Grid	- 0265/200-928
• Rendőrség		- 0265/202-305		- 0800/800 928
• SMURD (betegekkel kapcsolatos információk)		- 0265/210-110	• Aquaserv:	
• Sürgősségi szolgálat:	- gyermekeknek	- 0265/210-177	- hideg víz-csatorna	- 0265/215-702
Marosvásárhelyi			- közönségszolgálat	- 0265/208-888
Polgármesteri Hivatal		- 0265/268-330	- központ	- 08008-208-888
GYULAFEHÉRVÁRI CARITAS,	otthonigazgató szolgálat,		• Fogyasztóvédelmi hivatal	- 0265/254-625
8-16 óra között:		- 0736-883-110	• Vasútállomás	- 0265/236-284
• Optika-Optofarm		- 0265/212-304	• Vili Kft.: temetkezés, segélyintézés (0-24 óra), professzionális balzsamozás	- 0265/215-119
		- 0265/312 436	Nemzetközi halottszállítás	- 0744-282-710
		- 0265/250-120		
		- 0265/263 351	• Alkony Kft. temetkezés (24 ó.)	- 0265/263-865
• Optolens szemsebészet		- 0265/263-351	• koporsók, kellékek,	- 0745-606-215
• Dora Optics		- 0733-553-976	• koszorúk	- 0745-606-269
• Dora Medicals		- 0265/212-971	és halottszállítás	- 0758-047-604
• Radiológia, echográfia			• Maros megyei RMDSZ	- 0265/264-442
Dr. Jeremiás István		- 0265/222- 446		- 0265/262-907
• Prefektúra		- 0265/266-801		
• RDS-RCS		- 0365/400-401		
		- 0365/400-404		
• Áramszolgáltató vállalat		- 0800-500-929		

Méltányos reklámdíj fejében állandó szereplője lehet a FONTOS TELEFONSZÁMOK rovatnak.

Várjuk jelentkezését a 0265/268 854-es telefonon.

A Mureş Insolvency SPRL, a TRANSTEX Kft. – székhelye: Segesvár, Küküllő utca 2. szám – cégfelszámolója eladásra kínálja az adós cég tulajdonában levő alábbi javakat:

1. Gépek és berendezések, kikiáltási ár: 108.704,70 euró
2. Irodaszerek, kikiáltási ár: 3.069 euró
3. Bútorzat, kikiáltási ár: 7.019,10 euró
4. Ruházati cikkekből álló készlet, kikiáltási ár: 45.064 euró.

Az árak nem tartalmazzák a héat.

A javak listája megtekinthető a www.licitatii-insolventa.ro, a www.smdamures.ro weboldalakon, valamint az adós vagy a cégfelszámoló székhelyén. A javak értékesítésére december 10-én 12 órától kerül sor a cégfelszámoló székhelyén – Marosvásárhely, Ştefan cel Mare utca 9/3. szám –, és hetente keddenként megismétlik ugyanabban az időpontban, az értékesítésig. Az árverésen részt vehetnek azok a magán- és jogi személyek, akik/amelyek megvásárolják a dokumentációt, kifizetik a kikiáltási ár 10%-át képező garanciát és a részvételi díjat 24 órával az árverés előtt.

Bővebb felvilágosítással a cégfelszámoló szolgál a 0756-086-289, 0745-653-430-as telefonszámon.

590 ezer
szavazat
6,4%

Győztek a magyarok!

RMDSZ

DORA OPTICS

Teljes körű ellátás az egész családnak!

Szemészet	Gasztroenterológia
Kardiológia	Fül-orr-gégészet
Érsebészet	Tüdőgyógyászat
Plasztikai sebészet	

SPITAL DORA OPTICS

www.doraoptics.ro 0733 553 976

Marosvásárhelyi Rádió Románia

www.marosvasarhelyiradio.ro

96 FM
106,8 FM
1323 AM

Inaugurarea iluminatului festiv și a Târgului de Crăciun
A díszvilágítás felkapcsolása és a karácsonyi vásár megnyitása

Jakab Csaba ora 19:05 óra
Gențiana ora 19:00 óra

Programul serii:
18.00: Inaugurarea iluminatului festiv
18.05: Concert JAKAB Csaba
19.00: Concert Gențiana (GANEA)

Az est programja:
18.00: A város díszvilágításának a felkapcsolása
18.05: JAKAB Csaba koncertje
19.00: Gențiana (GANEA) koncertje

Locul și data: Piața Teatrului, 5 decembrie 2024
Helyszín és dátum: a Színház téren, 2024. December 5-én

Primăria municipală
Târgu Mureș
Marosvásárhely
Polgărmesteri hivatala

Kultúrcepp
CSÜTÖRTÖK 21⁰⁰

ETV ERDELY TV

Újdonságok a Kobak könyvesboltokban:
A metszés zsebkönyve

Keresse fel kávézónkat a vásárhelyi könyvesboltban!

Gombászok kézikönyve

Marosvásárhely, Győzelem tér 18.szám
Szászrégen, Mihai Viteazu út 15.szám